

בית המדרש "תורת דוד"
ע"ש הגה"צ רבי דוד בר חן זצ"ל - רבה של שדרות,
והרבנית רות בר חן ע"ה

"תורת דוד"

השיעור השבועי

פרשת דברים

תשעה באב

תשפ"ה

(שנה ח', גליון מס' 400)

שיעורי הרב אליהו בר חן

0527191965@gmail.com | 052-719-1965

השיעור השבועי מתקיים בכל יום שלישי **באמצעות הזום**

לקבלת קישור כניסה:

052-719-1965 / 055-557-0895

זמן תחילת השיעור:

שעון קיץ - 20:30

שעון חורף - 20:00

לקבלת הגיליון השבועי בדוא"ל:

נא שלחו הודעה לכתובת: k.torat.david@gmail.com

תחת הכותרת "גיליון שבועי"

פרשת דברים - שבת חזון - תשעה באב התשפ"ה

"אלה הדברים" (ב')

א. "אלה הדברים, אשר דבר משה אל כל ישראל, בעבר הירדן, במדבר, בערבה, מול סוף, בין פארן ובין תפל, ולבן, וחצרת, ודי זקב", (דברים, א' - א').

ב. כתב הגה"צ המקובל רבי בן ציון מוצפי שליט"א¹ :

"ידוע, שגלות זאת גלות אדום, שאנחנו שרויים בה זה קרוב לאלפיים שנה בעוונותינו הרבים, עבר קציר, פלה קיץ, ונאנחנו לוא נושענו"²,

ואחת הסיבות העיקריות, ואולי העיקרית שבהן, היא עוון מכירת יוסף הצדיק ע"ה, כנזכר בזוהר הקדוש³.

ומצינו בזוהר הקדוש⁴, מאמר נוסף, שעל ידי שמירת השבת, יהיה תיקון למכירת יוסף, וממילא תבוא הגאולה,

שהשבת, קשורה ושייכת לגאולה העתידה, כנזכר לעיל.

וזה לשונו שם⁵ -

כד פקיד לון קודשא בריך הוא לישראל, במרה, על שבתא,

בגין, דאתא מדת דינא, לקטרגא על ההוא חובא דצדיק, דנבינו ליה,

דאיהו לקביל יומא דשבתא, ואינון אפיקו ליה לחול.

¹ בספרו הקדוש "שיבת ציון", (פרק ד' - "השבת והגאולה", מאמר "תיקון מכירת יוסף בשמירת השבת", עמודים 126-130).

² ירמיה, ח' - כ'.

³ "זוהר חדש", (פרשת "וישב", דף נ' ע"א).

⁴ "זוהר חדש", (פרשת "בשלח", דף לז' ע"ב).

⁵ "זוהר חדש", (פרשת "בשלח", דף לז' ע"ב).

אמר קודשך בריך הוא, הא אית לון רפואה לההוא חובה, אי אינון נטרין ליומא
דשבתא, דאיהו לקביל צדיק חי העולמים⁶. עד כאן לשוננו.

הרי לך חידוש נפלא, יוסף הצדיק ע"ה מידתו מידת היסוד, והיא מאירה בשבת
שהיא מידת המלכות,

ומאחר שמכרוהו למצרים, שהם הגרועים שבאומות העולם, הנרמזים בימות
החול,

הרי חיללו את מידת המלכות היא שבת!

ולכן, ניתנה לנו השבת, כדי לתקן ולכפר מידת יוסף.

ועתה, נתבאר בזה, מדוע הגאולה תלויה בשמירת שבת,

שכן, בעוון מכירת יוסף, עבדים משלו בנו⁷,

על כן, באה מצוות שמירת שבת, ומכפרת על הגלות, שהיא בעבור מכירת יוסף.

ועוד, מובא בזהר הקדוש⁸, וזה לשוננו -

תא חזי, כתיב בדברות במשנה תורה⁹, 'וְזָכַרְתָּ כִּי עֶבֶד הָיִיתָ בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם, וַיִּפְדֶּךָ
ה' אֱלֹהֶיךָ מִיָּד, בְּיָד חֲזָקָה וּבְזֹרֶעַ נְטוּיָה, עַל כֵּן צִוְּךָ ה' אֱלֹהֶיךָ, לַעֲשׂוֹת אֶת יוֹם
הַשַּׁבָּת'.

הכא, אוליף לן אורייתא, רזא עילאה,

⁶ ותרגום דבריו הקדושים:

קשצוה אותם הקדוש ברוך הוא, במרה, על שבת,

משום, שבאה מדת הדין, לקטרג על אותו החטא של הצדיק, שמכרו אותו,

שהוא כנגד יום השבת, והם הוציאו אותו לחל.

אמר הקדוש ברוך הוא, הרי יש להם רפואה לאותו החטא, אם הם שומרים את יום השבת, שהוא כנגד
צדיק חי העולמים.

⁷ איכה, ה' - ח'.

⁸ תוספת חלק ב', דף רעו' ע"א, סימן ט'.

⁹ דברים, ה' - יד'.

דָּהָא, הָהוּא צְדִיקָא דְאִזְדָּבֵן לְעִבְדָא בְּמִצְרַיִם, וְאַחִילוּ לֵיהּ.
לְקַבְּלֵיהּ, אֵיחֻוּ זְכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת.
וּבְגִין כֵּךְ, אָמַר לוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל,
בְּבַעֲו מִנְכוֹן, הוּוּ דְכִירִין הָהוּא צְדִיקָא דְאִזְדָּבֵן עַל יְדִיכוּ, וְהָוָה לְעִבְדָא בְּמִצְרַיִם,
וּבְהָהוּא חוּבָא אֲתַגְזֵר עֲלֵיכוּ לְאַשְׁתַּעֲבָדָא בְּמִצְרַיִם,
וּלְכַפְּרָא הָהוּא חוּבָה דְזַבִּינְתוֹן לֵיהּ, נְטָרוּ יוֹמָא דְשַׁבְּתָא, וְיִשְׁתַּבֵּיכוּ לְכוֹן,
דָּהָא יוֹמָא דְשַׁבְּתָא, לְקַבְּלֵיהּ אֵיחֻוּ.
כְּדִאוּקִימָנָא בְּרָזָא דְמַהִימְנוּתָא ... וְיוֹסֵף שַׁבַּת אֶקְרִי לְתַתָּא, לְקַבֵּיל צְדִיק חַי
הַעוֹלָמִים, וְאֶקְרִי שַׁבַּת לְעִילָא,
וּבְגִין כֵּךְ, כְּתִיב ¹⁰, 'עַל כֵּן צִוָּה ה' אֱלֹהֶיךָ, לַעֲשׂוֹת אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת' ¹¹. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ.

¹⁰ דברים, ה' - יד'.

¹¹ ותרגום דבריו הקדושים:

בֹּא וְרֵא, כְּתוּב בַּדְּבָרוֹת בְּמִשְׁנֵה תוֹרָה (דברים, ה' - יד'), 'זָכַרְתָּ כִּי עֶבֶד הָיִיתָ בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם, וַיִּפְדֶּךָ ה'
אֱלֹהֶיךָ מִשָּׁם, בְּיַד חֲזָקָה וּבְזֶרַע נְטוּיָה, עַל כֵּן צִוָּה ה' אֱלֹהֶיךָ, לַעֲשׂוֹת אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת'.
כָּאן, מְלַמֶּדֶת אוֹתָנוּ הַתּוֹרָה, סוּד עֲלִיוֹן,
שְׁהֵרִי, הַצְדִּיק הָהוּא שְׁנִמְכַר לְעִבְדָּא בְּמִצְרַיִם, וְחָלְלוּ אוֹתוֹ,
כְּנֻגְדוֹ, הוּא 'זְכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת'.
וּמִשׁוּם כֵּךְ, אָמַר לָהֶם הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל,
בְּבִקְשָׁה מִכֶּם, תִּהְיוּ זֹכְרִים אֶת הַצְדִּיק הָהוּא שְׁנִמְכַר עַל יְדֵכֶם, וְהָיָה עֶבֶד לְמִצְרַיִם, וּבַחֲטָא הָהוּא נִגְזַר
עֲלֵיכֶם לְהִשְׁתַּעֲבָד בְּמִצְרַיִם,
וּלְכַפֵּר עַל הַחֲטָא הָהוּא שְׁמִכְרְתֶם אוֹתוֹ, שְׁמְרוּ אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת, וַיִּמְחַל לָכֶם,
שְׁהֵרִי יוֹם הַשַּׁבָּת, הוּא כְּנֻגְדוֹ.
כְּמוֹ שְׁבִאֲרָנוּ בְּסוּד הָאֱמוּנָה ... וְיוֹסֵף נִקְרָא שַׁבַּת לְמַטָּה, כְּנֻגְדָּא צְדִיק חַי הַעוֹלָמִים, שְׁנִקְרָא שַׁבַּת לְמַעְלָה,
וּמִשׁוּם כֵּךְ, כְּתוּב (דברים, ה' - יד'), 'עַל כֵּן צִוָּה ה' אֱלֹהֶיךָ, לַעֲשׂוֹת אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת'.

אכן, הדברים ברורים, ולמדנו מהם, גם על השייכות שבין שמירת שבת ליציאת מצרים,

כי על גלות מצרים, שבאה בעבור מכירת יוסף, באה השבת לכפר, ולכן, צריך לזכור יציאת מצרים בשבת, להבין סיבת מצוותה, והיא כפרת מעירת יוסף.

גם נודע, כי לדעה אחת בגמרא¹², 'תפילות, אבות תיקנום' - אברהם, תפילת שחרית, יצחק, מנחה, ויעקב, ערבית.

ותפילת מוסף בראשי חודשים, היא כנגד רחל אמנו ע"ה¹³.

ותפילת מוסף של שבת, כנגד יוסף¹⁴.

וכך נזכר בזוהר הקדוש¹⁵, וזה לשונו -

תָּא חֲזִי, לְקַבֵּל אֵינִין שְׂבָעָה זָפְאִין, פְּקִיד קוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּאוֹרֵייתָא, לְקַרְבָּא קַרְבֵּן מוֹסֵף, בְּשָׁבַע זְמַנִּין בְּשַׁתָּא¹⁶,

¹² ברכות, כו' ע"ב.

¹³ כתב גאון עוזינו - הרב חיד"א זיע"א (בספרו הקדוש "מדבר קדמות", מערכת ר', ערך "רחל" - אות ה'), משמו של רבינו האר"י הקדוש זיע"א:

"רחל אמנו ע"ה, בזכותה נתנו ראשי חדשים לישראל,

וכן, 'ראשי חודשים לעמך' - ראשי תיבות 'רחל'.

ומוסף ראש חודש, רחל אמנו תקנתו,

שראתה ברוח הקודש, שנשי המדבר לא נכשלו בעגל,

ורמזה שמה, בראשי תיבות - 'ראשי חודשים לעמך'."

¹⁴ "זוהר הקדוש", ("זוהר חדש", פרשת "תולדות", דף מה' ע"ב).

¹⁵ תוספת, חלק ג', דף שב' ע"ב.

¹⁶ היינו:

בגין, לאוספא להו עדונין ותפנוקין מבי מלפא ...
בשבתא, לקבל צדיק יסוד עולם, דאקרי כל, ואקרי שבת, לאוספא ליה עדונין
ממוחא סתימאה ¹⁷. עד כאן דבריו.
ומרנא הגאון החיד"א זצ"ל, האריך והרחיב בעניין מכירת יוסף, בדרש וברמז.
וכך כתב בספרו 'נחל קדומים' ¹⁸, לבאר הפסוק ¹⁹, 'ואתה דבר אל בני ישראל,
לאמר, אך את שבתתי תשמרו, כי אות הוא ביני וביניכם לדתיתכם, לדעת כי אני
יהוה מקדשכם', וזה לשונו -
כי משה רבינו ע"ה, יש בו בחינת יוסף, והוא קיבל חטא השבטים עם יוסף.
ובמרה, קיטרגה מידת הדין, להחזירם למצרים,
דכתיב ²⁰, 'שבע על חטאתיכם'.
ולא רצתה במה שקיבל משה.
ו-ה', נתן להם השבת לכפר, דההוא צדיקא בשביעאה אחיד ²¹.

ב-ז' פעמים בשנה, מתקיים קורבן מוסף.

בשבתות, בראשי חודשים, בראש השנה, ביום הכיפורים, בפסח, בשבועות, בסוכות.

¹⁷ ותרגום דבריו הקדושים:

בא וראה, כנגד אותם שבעה צדיקים, צוה הקדוש ברוך הוא בתורה, להקריב קרבן מוסף, בשבע פעמים
בשנה,

כדי, להוסיף להם תפנוקים ועדונים מבית המלך ...

בשבת, כנגד צדיק יסוד עולם, שנקרא כל, ונקרא שבת, להוסיף לו עדונים מן הממח הנסתר.

¹⁸ פרשת "תצווה".

¹⁹ שמות, לא' - יג'.

²⁰ ויקרא, כו' - יח'.

²¹ היינו:

יוסף הצדיק ע"ה, אחוז ודבוק בבחינת השבת יום השביעי.

וזה שאמר ²², 'וְאַתָּה', שיש בך בחינת יוסף, וקיבלת חטא השבטים, ולא רצתה מידת הדין עד שנתן השבת, אם כן, עליך שאתה רוצה שיתכפר חטא יוסף, 'דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל' ²³, 'אֲדֹי' ²⁴ - מיעוט ²⁵, מסיבת מידת הדין שקיטרגה, 'אֶת שְׂבֹתַי תִּשְׁמְרוּ' ²⁶, כי בזה נחה שקטה מידת הדין. עד כאן לשונו. ובספרו 'כסא דודי' ²⁷, כתב, וזה לשונו - ונקדים, מה שראיתי להרב עיר וקדִיש הרב נתן שפירא ז"ל, בעל 'מצת שימורים', בדרשותיו, מכתב יד קודשו. שכתב, דמשה רבינו ע"ה, קיבל לתקן, כל מה שחטאו השבטים עם יוסף, ובזכות זה יצאו ממצרים, דאי לאו הכי, היה מקטרג חטא יוסף, ומעכב יציאת מצרים לעולם. וזה שכתוב ²⁸, 'וַיִּקַּח מֹשֶׁה, אֶת עֲצָמוֹת יוֹסֵף עִמּוֹ, עוֹצֵם וְתוֹקֵף עֲנִיִּין יוֹסֵף עִמּוֹ, שֶׁהוּא יִתְקַן הַכֹּל. וזה שכתוב ²⁹, 'וַיִּחְמְשִׁים עָלָיו בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, מֵאָרֶץ מִצְרָיִם', לפי ש- 'וַיִּקַּח מֹשֶׁה, אֶת עֲצָמוֹת יוֹסֵף עִמּוֹ' ³⁰, זהו תורף דבריו.

²² שמות, לא' - יג'.

²³ שמות, לא' - יג'.

²⁴ שמות, לא' - יג'.

²⁵ תלמוד ירושלמי, פסחים, פ"א ה"ד.

²⁶ שמות, לא' - יג'.

²⁷ חלק ב', דרוש כד' - לשבת זכור, עמוד תלז'.

²⁸ שמות, יג' - יט'.

²⁹ שמות, יג' - יח'.

³⁰ שמות, יג' - יט'.

ולפי דברי ה-זוהר חדש³¹, נראה, דמידת הדין לא רצתה במה שקיבל משה, ורצתה שיחזרו למצרים, וניצולו על ידי שמירת שבת.

ועוד אמרו רבותינו ז"ל³², דעמלק בא, על שרפו ידיהם מן התורה.

ויש להעיר, דעדיין לא ניתנה תורה?

ואפילו תימא, על המצוות שניתנו במרה,

מכל מקום, הא עדיין לא נצטוו בתלמוד תורה.

ונקדים מה שכתב ב-זוהר חדש³², ו-בסתרי תורה³³, דגלות מצרים, היה על מכירת יוסף כב' שנים, לכל שבט - עשר שנים שמכרוהו³⁴,

תוריד מהם עשר שנים, שניכו להם בעבור השבטים הקדושים שמתו במצרים, נשאר רד"ו.

וכשבאו למרה, אמרה מידת הדין, דהיה להם לסבול שבע על חטאתם,

ונתן להם את השבת, דההוא צדיקא שביעאה בה אחיד וכו'³⁵. עד כאן.

ועוד אמרו שם³⁶, וזה לשוננו -

"ימאי טעמא, יהושע אנח קרבא, ולא מן שאר עמא?

אלא, בגין דעמלק אתא עליהו, על ההוא חובא דשפּתא דלא נטרין ליה,

³¹ מדרש תנחומא, (פרשת "בשלח", אות כה').

³² פרשת "וישב", דף לו' ע"א.

³³ שם, דף לז' ע"א.

³⁴ היינו:

שהרי, עשר פעמים כב', הוא 210.

³⁵ היינו:

כי אותו הצדיק השביעי, הוא יוסף, אחוז בשבת קודש.

³⁶ "זוהר חדש", (פרשת "בשלח", דף לז' ע"ב).

כִּמָּה דִּאֲתַעְרוּ חֲכָמִים זְכוּרֹנִם לְבִרְכָּה, אֱלִמְלִי נִטְרוּ יִשְׂרָאֵל שִׁבְתָּא קַמָּא, לֹא שְׁלֵטָא
בְּהוּ אוּמָה וְלִשׁוֹן.

מַה כְּתִיב ³⁷, 'וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, יָצְאוּ מִן הָעַם לִלְקוֹט, וְלֹא מִצְאוּ,

וּכְתִיב ³⁸, 'וַיָּבֹא עַמְלִק' ...

בְּהֵיא שְׁעָתָא, אָמַר לִיה מֹשֶׁה לִּיהוֹשֻׁעַ, פּוֹק אַגַּח קִרְבָּא בְּעַמְלִק, דִּהָא לָךְ חֲזָנָא,

בְּגִין, דִּאֲתָ בַר בְּרִיָּה דִּהְהוּא צַדִּיק, וְאִיהוּ בְּהֵהוּא חוּבָא אֲתִי עֲלֵךְ ³⁹. עד כאן.

וְעַל פִּי דְבַר הַיְּזוּהָרִי ⁴⁰ וְהַיְּזוּהָרִי חֲדָשִׁי, יְבוֹא הַכֹּל עַל נֶכוֹן,

דְּדִרִישׁ ⁴¹, 'וַיִּזְכְּרוּ ה' עַצ' - דָּא אוּרִייתָא,

וְרוּמָז לַשַּׁבָּת, וְגַם 'זֹאת הַתּוֹרָה' ⁴².

וְנִמְצָא, דְּנִיתֵן לֵהֶם הַשַּׁבָּת, וְהִיא הַתּוֹרָה, וְהוּא הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא, לְהִנְצֵל מִמִּידַת

הַדִּין שְׁקִיטְרָגָה עַל חֲטֵא יוֹסֵף הַצַּדִּיק וְכו'.

ו-'עַמְלִק', גִּימַטְרִיא 'מַר',

³⁷ שמות, טז' - כז'.

³⁸ שמות, יז' - ח'.

³⁹ וְתִרְגּוּם דְּבַר הַקִּדּוּשִׁים:

מַה הַטַּעַם, יְהוֹשֻׁעַ עֵרַךְ קֶרֶב, וְלֹא מִשְׁאֵר הָעַם?

אֵלָּא, מִשּׁוּם שְׁעַמְלִק בָּא עֲלֵיהֶם, עַל אוֹתוֹ הַחֲטָא שֶׁל שַׁבָּת שֶׁלֹּא שָׁמְרוּ אוֹתוֹ,

כְּמוֹ שֶׁהִעִירוּ חֲכָמֵינוּ זְכוּרֹנִם לְבִרְכָּה, אֱלִמְלִי שָׁמְרוּ יִשְׂרָאֵל שַׁבָּת רִאשׁוֹנָה, לֹא שׁוֹלֵט בָּהֶם אָמָה וְלִשׁוֹן.

מַה כְּתוּב (שְׁמוֹת, טז' - כז'), 'וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, יָצְאוּ מִן הָעַם לִלְקוֹט, וְלֹא מִצְאוּ,

וּכְתוּב (שְׁמוֹת, יז' - ח'), 'וַיָּבֹא עַמְלִק' ...

בְּאוֹתָהּ שָׁעָה, אָמַר לוֹ מֹשֶׁה לִּיהוֹשֻׁעַ, צֵא וְעֵרַךְ קֶרֶב עִם עַמְלִק, שֶׁהָרִי לָךְ רִאשׁוֹ,

מִשּׁוּם, שֶׁאֵתָה בֶּן בְּנוֹ שֶׁל אוֹתוֹ צַדִּיק, וְהוּא בְּאוֹתוֹ הַחֲטָא בָּא עֲלֵינוּ.

⁴⁰ בַּפֶּרֶשׁת "וַיֵּשֶׁב", דף מט' ע"ב.

⁴¹ שמות, טו' - כה'.

⁴² בַּמִּדְבָּר, יט' - יד'.

בא, על שבת במרה.

אמור מעתה, זה אחד מטעמי זכירת עמלק,

לזכור, כי בחילול שבת, ומיעוט הדביקות, בא עמלק, להיזהר בזה,

כי איככה נוכל למחות זכרו, כל שסיבת חטא שגרם ביאתו, עודנו בישראל?

**כי בבית שני, נתעורר קנאה ושנאה, ונתעורר עוון יוסף אשר קנאוהו השבטים
ושנאוהו,**

כמו שמפרש ב-'זוהר חדש' ⁴³, עיין שם באורך.

וזה שנאמר ⁴⁴, 'ה' מִלֶּךְ גָּאוֹת לְבָשׁ, לְבָשׁ ה' עֹז הַתְּאֲזָר',

'הַתְּאֲזָר', גימטריא תרי"ג.

כמו שאמרו דורשי רשומות, **כי שומר שבת, כמקיים כל התורה.**

והם דברי רבותינו ז"ל ⁴⁵, **אין ישראל נגאלים, אלא בזכות השבת,**

שנאמר ⁴⁶, 'בְּשׁוּבָה וְנַחַת תִּשְׁעוּן'. עד כאן לשון מרן החיד"א בקיצור.

ועיין עוד בספריו, שהאריך בזה,

וביניהם, בפירושו על התורה, 'פני דוד' ⁴⁷, על הפסוק ⁴⁸, 'וְזָכַרְתָּ, כִּי עֶבֶד הָיִיתָ
בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם, וַיֹּצִאֲךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מִשָּׁם, בְּיָד חֲזָקָה וּבְזֶרַע נְטוּיָה, עַל כֵּן צִוְּךָ יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ, לַעֲשׂוֹת אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת', שכתב מה שנתבאר לעיל בקיצור,

והוסיף, וזה לשוננו -

'וְזָכַרְתָּ', שתזכור סיבת העבדות, דהיה בעבור יוסף,

⁴³ איכה.

⁴⁴ תהילים, צג' - א'.

⁴⁵ ויקרא רבה, פרשה ג', א'.

⁴⁶ ישעיה, ל' - טו'.

⁴⁷ פרשת "ואתחנן", אות יב'.

⁴⁸ דברים, ה' - טו'.

ומידת הדין, היא הנותנת שתשבו ז' פעמים חשבון זה.
'וּלְצַדִּיק וְכוּ', והיה קטרוג,
על כן, 'צִדִּיק לַעֲשׂוֹת אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת', ושבת מכפרת.
אם כן, היזהרו, שלא תחובו חובת גלות.
ואפשר, שזה טעם שטעו בני אפרים לצאת קודם גאולת ישראל⁴⁹,
דסלקא דעתייהו, שהגלות הוא לזרע השבטים, לא להם,
דאתו מיוסף, שלא חטא, ואדרבא הם חטאו עמו.
ויתכן, שזה רמז יוסף הצדיק לאחיו, שציוה לפניהם⁵⁰, 'וְטַבְּחַ טַבַּח וְהָכֵן' -
לשבת, כמו שאמרו ז"ל⁵¹,
באשר הוא ש"ס טעם לאחיו, לומר להם, שעל ידי השבת יתכפר להם, ויזהרו
לשמור שבת. עד כאן לשונו.
והנה, יש במדרש רבה⁵², על הפסוק⁵³, 'וְטַבְּחַ טַבַּח וְהָכֵן' -
וְאִין 'הָכֵן', אֵלָא שַׁבָּת,
היך מַה דְּאֵתְ אָמַר⁵⁴, 'וְהָיָה בַּיּוֹם הַשְּׁשִׁי, וְהָכִינוּ וְגו'.'
הָדָא אָמַרְהּ, שְׁשֹׁמֵר יוֹסֵף אֶת הַשַּׁבָּת, קִדְּם שְׁלֵא תִנְתֵּן.
⁵⁵ אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֵתְהָ שְׁמַרְתָּ אֶת הַשַּׁבָּת עַד שְׁלֵא נִתְּנָה,
חִיִּיד, שְׁאֵנִי עוֹשֶׂה שְׁבֹן בְּנֵךְ יְהִיָּה מְקַרֵּיב בְּשַׁבָּת.

⁴⁹ סנהדרין, צב' ע"ב.

⁵⁰ בראשית, מג' - טז'.

⁵¹ ראש השנה, טז' ע"ב.

⁵² בראשית רבה, פרשה צב', ד'.

⁵³ בראשית, מג' - טז'.

⁵⁴ שמות, טז' - ה'.

⁵⁵ מדרש תנחומא, (פרשת "נשא", אות כח').

מנין?

ממה שקראו בענין⁵⁶, 'ביום השביעי, נשיא לבני אפרים'. עד כאן.

והקשה על כך הרב חיד"א⁵⁷ -

שהרי, כמה מצוות עשה יוסף, ומדוע דווקא על זה ניתן לו שכרו?

ותירץ -

שבמעשה זה, יש יתרון,

שביקש בזה, לרמוז לאֶחָיו, שיהיה להם כפרה על החטא שמכרוהו, על ידי שמירת שבת.

ועל כן, רצה ה' את מעשיו.

ולכן, משה רבינו ע"ה, השתדל על תקנת יום השבת לישראל, במצרים, אצל פרעה⁵⁸,

כי ידע, שלא יוכלו לצאת משיעבודם, עד שיכפרו על חטא מכירת יוסף,

והכפרה, תהא על ידי שמירת שבת קודש. עד כאן.

גם נודע, כי נשמת יוסף הצדיק ע"ה, היא נשמת אדם הראשון⁵⁹,

ולכן, שופריה, ואיקונין שלו, כשל אביו - שהיה גלגול אדם הראשון⁶⁰.

וזה, סוד ירידתו למצרים, עלילת אשת אדוניו, ושיבתו בבית האסורים.

ובמדרש⁶¹, איתא -

⁵⁶ במדבר, ז' - מח'.

⁵⁷ בספרו הקדוש "פני דוד", (פרשת "ואתחנן", אות יב').

⁵⁸ שמות רבה, פרשה א', כח'.

⁵⁹ "שער הגלגולים", (הקדמה לב').

ועיין עוד במה שנתבאר לעיל באות ג'.

⁶⁰ וכמו שנתבאר לעיל באותיות ב'-ג'.

⁶¹ בראשית רבה, פרשה כב', כח'.

שכשפגש אדם הראשון את קין, ושאלו: מה נעשה בדינך?

השיבו: עשיתי תשובה, ונתכפר לי.

אמר אדם: כך כוחה של תשובה!?

פתח ואמר ⁶²: 'מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת'. עד כאן.

וקשה -

מה כוונתו, באומרו, כך כוחה של תשובה?

וכי לא ידע זאת אדם, בחכמתו הנפלאה, שכל רזי תורה היו גלויים לו?

אלא, נראה לבאר -

שאדם הראשון אמר, הרי קיימא לן ⁶³, **היכי דמי בעל תשובה? - באותו פרק, באותה אשה, באותו מקום.**

וכשראה, שבכוח שמירת שבת, אפשר לתקן הכל, כתשובת המשקל,

הבין, שזה טעם שנברא בערב שבת, שהוא זמן כפרתו ומקום כפרתו.

ומעתה, מובן -

שהשומר שבת כהלכתו, מוחלים לו כל עוונותיו ⁶⁴, **שהיא שקולה כנגד כל התורה** ⁶⁵.

אחר כך, ראיתי, להרב יצחק שרים, בספרו 'ליקוטים מפרדס' ⁶⁶, שפירש גם בדרך זאת.

ודע, כי כתבו המקובלים ⁶⁷ -

⁶² תהילים, צב' - א'.

⁶³ יומא, פו' ע"ב.

⁶⁴ שבת, קיח' ע"ב.

⁶⁵ שמות רבה, פרשה כה', יב'.

⁶⁶ פרשת "ויקהל", דרוש טו'.

⁶⁷ "דבר בעתו", (חלק א', יום שבת קודש, דף עח' ע"א. ועוד).

כי בכוח קבלת שבת, נכרתת מלכות עשיו וישמעאל.

ולכן, אנו אומרים בקבלת שבת: 'התנערי מעפר קומי וכו', שהיא עת הגאולה.

וכמו כן, אומרים: 'התעוררי, התעוררי ... כמשוש חתן על פלה'.

ג. בטעם גזירת השעבוד בארץ מצרים, דרשו רבותינו ז"ל⁶⁸:

"רַבְּנָנוּ פְּתַחְנוּ פֶּתַחַא לְהַאי קָרָא⁶⁹, 'בַּה' בְּגָדוּ כִּי בָנִים זָרִים לָדוּ - עֲתָה יֵאָכְלִים חֶדֶשׁ
אֶת חֻלְקֵיהֶם',

לְלַמֶּדְךָ, כְּשִׁמַּת יוֹסֵף הִפְרוּ בְּרִית מִלָּה⁷⁰, אָמְרוּ נִהְיָה כְּמִצְרִים.

מִכָּאן אֵתָה לָמַד, שְׁמֶשֶׁה מָלַן בִּיצִיאָתָן מִמִּצְרַיִם.

וְכִיּוֹן שְׁעָשׂוּ כֵּן, הִפְךָ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הָאֱהָבָה שֶׁהָיוּ הַמִּצְרַיִם אוֹהֲבִין אוֹתָן,
לְשִׁנְאָה,

שֶׁנֶּאֱמַר⁷¹, 'הִפְךָ לָבָם לְשִׁנְאָה עֲמֹו לְהִתְנַכֵּל בְּעַבְדֵּיו',

⁶⁸ שמות רבה, פרשה א', ח'.

⁶⁹ הושע, ה' - ז'.

⁷⁰ במסכת סנהדרין (מד' ע"א), למדנו:

"אמר רבי אילעא משום רבי יהודה בר מספרתא, עכן, מושך בערלתו היה.

כתיב הכא (יהושע, ז' - יא'), 'וגם עברו את בריתי',

וכתיב התם (בראשית, יז' - יד'), 'את בריתי הפר'."

והנה, רבינו הרש"ש (שם), הביא לדברי הגמרא במסכת יבמות (עב' ע"א):

"את בריתי הפר' - לרבות את המשוך."

ומבואר:

שאין הכוונה, שעם ישראל לא קיימו מצוות ברית מילה כלל ועיקר,

אלא, שהם היו מושכים את עורלותיהם,

ומה שמלן משה רע"ה ביציאתם ממצרים, הוא מדרבנן, וקרא אסמכתא בעלמא הוא, וכמבואר במסכת יבמות הנ"ל.

⁷¹ תהילים, קה' - כה'.

לקיים מה שנקאמר⁷², 'עתה לאכלם חדש את חלקיהם'."
והנה, על מאמר הכתוב⁷³, 'בנימים ההם, כשבת המלך אחשוורוש על כסא מלכותו,
אשר בשושן הבירה', דרשו רבותינו ז"ל⁷⁴:
"זה הוא אחד מן המקומות שהיו מלאכי השרת מדדין פיתקין לפני הקדוש ברוך
הוא,
שהיו אומרים לפניו -
רבונו של עולם, בית המקדש חרב, ורשע זה יושב ועושה מרזחין!!
אמר להם, תנו ימים כנגד ימים.
הדא הוא דכתיב⁷⁵, 'בנימים ההמה, ראיתי ביהודה דרכים גתות בשבת וגו'".
וביאר בזה, הגה"ק בעל "שם משמאל" זיע"א⁷⁶, משם אביו - הגה"ק בעל "אבני
נזר" זיע"א:
ששובתו של הקדוש ברוך הוא למלאכי השרת, היתה -
שעל ידי שעם ישראל חיללו את השבת, שניתנה למנוחה ולעונג,
ממילא, לקחו מהם אומות העולם, את המנוחה ואת העונג.
ולפי זה, ביאר רבינו זיע"א:
שיוסף הצדיק ע"ה, היה נקרא במדרגתו 'צדיק חי'⁷⁷.

⁷² הושע, ה' - ז'.

⁷³ אסתר, א' - ב'.

⁷⁴ אסתר רבה, פרשה א', י'.

⁷⁵ נחמיה, יג' - טו'.

⁷⁶ שמות, שנת תרע"א.

⁷⁷ בספר הקדוש "קדושת יום טוב" (פרשת "ויגש"), הביא לדברי המדרש:

שכאשר ראה יעקב אע"ה, את העגלות אשר שלח יוסף לשאת אותו,

אמר, בטוח אני, שלא חטא יוסף הצדיק ע"ה באשת פוטיפר.

והנה, כאשר האדם עובד את הקדוש ברוך הוא, בחיות ובשמחה,
אזי, מתחדש בו עוד כוח, וכמאמר הכתוב ⁷⁸, "וְקוֹץ יִהְיֶה יִחְלִיפוּ לֶחֶם, יַעֲלוּ אֶבֶר
כְּנִשְׁרִים, יָרוּצוּ וְלֹא יִנָּעוּ, יִלְכּוּ וְלֹא יִעֲפוּ".
והנה, בכל חיי חיותו של יוסף הצדיק ע"ה, היה נשפע ממנו כוח לכל עם ישראל,
שמחמתו, הם יכלו לעבוד את הקדוש ברוך הוא, בהתחדשות תמידית.
וכוח זה, ניתן ליוסף הצדיק ע"ה, על ידי "שמירת הברית".
ומכיוון שנסתלק יוסף הצדיק ע"ה מן העולם, ועם ישראל הפרו את ברית מילה,
ופגמו במידת היסוד,
אם כן, התבטלה מהם ההתחדשות בעבודת ה'.
ומחמת כך, לקחו מהם אומות העולם, את אותו הכוח ואת אותה ההתחדשות,
והשתעבדו בהם ⁷⁹.

והביא בזה לדברי זקנו בעל ה"ישמח משה" (בראשית, מה' - כו'):
שכאשר אמרה סרח בת אשר ליעקב אע"ה, "עוֹד יוֹסֵף חַי",
היה יעקב אע"ה, דואג ובוכה, שבוודאי נטמע יוסף הצדיק ע"ה - בין עובדי האלילים, משום שרק יעקב
אע"ה ובני ביתו, היו עבדי ה' יתברך,
"ודבר רחוק הוא, להיות נער אחד עומד בצדקו בין הרבה רשעים, וחלילה וחס נעשה רשע,
ובחייו קרוי מת, כאמרם (ברכות, יח' ע"ב), 'רשעים בחייהם קרויים מתים'".
ולפיכך, אמרה לו סרח בת אשר, "עוֹד יוֹסֵף חַי":
דהיינו, שהוא צדיק שקרוי חי, שהוא העיקר,
והטפל לו, שהוא מושל בארץ מצרים.
ברם, יעקב אע"ה, "לא הֶאֱמִין לָהֶם":
"כי חשב, שהם אינם מבינים הדבר הזה, ואולי רימה אותן בחוכמתו, ואין תוכו כבדו".
ומפני שיוסף הצדיק ע"ה, חשש שיפחד יעקב אע"ה מדבר זה:
"שלח לו לסימן פרשת עגלה ערופה ... הראה לו, שהוא עומד בצדקתו".

⁷⁸ ישעיה, מ' - לא'.

וכפי שמצינו אצל אַחַשְׁוֵרוֹשׁ, שהשתעבד בעם ישראל⁸⁰.

ואם כן נמצינו למדים:

שבזמן בית המקדש הראשון, היה חילול שבת אצל עם ישראל.

⁷⁹ הנה, המצריים שטופי זימה היו, וללא שירדו ישראל מדרגתם, וכמשנ"ת, לא היה להם כוח להשתעבד בהם.

והנה, כתב ה"זוהר הקדוש" (שמות, דף ו' ע"א):

שמצרים קרויה "בית עֲבָדִים", ודבר ידוע הוא, שהעבד פרוץ ביותר בענייני עריות,

וכמאמרם ז"ל (גיטין, יג' ע"א):

"עבדא בהפקירא ניחא ליה, זילא ליה, שכיחא ליה, פריצה ליה".

⁸⁰ במה שהשווה רבינו זיע"א, בין אַחַשְׁוֵרוֹשׁ לפרעה, יש לבאר כדלהלן.

דהנה, כתב ה"זוהר הקדוש" (שמות, דף ז' ע"א):

"רבי יוסי ורבי יהודה, הוּוּ יְתִבִי, וְלֵעָאן בְּאוֹרֵי תָא, קָמִיָּה דְרַבִּי שְׁמַעוֹן.

אמר רבי יהודה, האי דקתיב 'וַיָּקָם מֶלֶךְ חָדָשׁ עַל מִצְרַיִם', וְתִנְיָן, דְּאִיְהוּ קָם מִגְרָמִיָּה, מַה דְּהוּוּ שְׁפַל, קָם, וְלֹא אֶתְחַזִּי לְמִלְכָּא, וְבַעֲוִיתָרָא קָם.

אמר רבי שמעון, כִּלְאֵי הָכִי הוּא, כְּגֻוְנָא דְאַחַשְׁוֵרוֹשׁ, דְּלֹא אֶתְחַזִּי לְמִלְכָּא, וְקָם מִגְרָמִיָּה, וְקָם בְּעִוִּיתָרָא, וְבַעֲוִיתָרָא לְיִשְׂרָאֵל מַעֲלָמָא,

אויף הָכָא, הָאִי לֹא אֶתְחַזִּי לְמִלְכָּא, וְקָם מִגְרָמִיָּה, וְבַעֲוִיתָרָא לְיִשְׂרָאֵל מַעֲלָמָא ...

וכד הוּוּ קָם מִלְכָּא לְעִילָא, קָם מִלְכָּא לְתַתָּא".

ותרגום דבריו הקדושים:

רבי יוסי ורבי יהודה, היו יושבים, ועוסקים בתורה, לפני רבי שמעון.

אמר רבי יהודה, מה זה שכתוב 'וַיָּקָם מֶלֶךְ חָדָשׁ עַל מִצְרַיִם', וְתִנְיָן, וְשִׁנִּינוּ שֶׁהוּא קָם מִגְרָמִיָּה, מַה שֶׁהָיָה שְׁפַל - קָם, וְלֹא רָאוּי הָיָה לְמִלְכָּא, וְבַעֲוִיתָרָא הוּא קָם.

אמר רבי שמעון, הכל כך הוא, כְּמוֹ אַחַשְׁוֵרוֹשׁ שֶׁלֹּא הָיָה רָאוּי לְמִלְכָּא, וְקָם מִגְרָמִיָּה, וְקָם בְּעִוִּיתָרָא, וְבַעֲוִיתָרָא לְיִשְׂרָאֵל מִן הָעוֹלָם,

אף כאן זה לא רָאוּי לְמִלְכָּא, וְעַמֵּד מִגְרָמִיָּה, וְבַעֲוִיתָרָא לְיִשְׂרָאֵל מִן הָעוֹלָם ...

וכשֶׁהָיָה עוֹמֵד מִלְכָּא לְמַעְלָה - עוֹמֵד מִלְכָּא לְמַטָּה.

עוד מצינו בעניין חילול שבת קודש, בהקשר ישיר לחורבן בית המקדש, לדבריו של אב"י ⁸¹ :

"לא חרבה ירושלים, אלא בשביל שחיללו בה את השבת,

שנאמר ⁸² , 'וּמַשְׁבִּתוֹתַי הָעֲלִימוּ עֵינֵיהֶם, וְאַחַל בְּתוֹכָם'."

והנה, בעניין חורבן בית המקדש, דרשו רבותינו ז"ל ⁸³ :

"חֲטָאוּ בְּכַפְלִים, דְּכָתִיב ⁸⁴ , 'חֲטָא חֲטָאָה יְרוּשָׁלַיִם'.

וְלָקוּ בְּכַפְלִים, דְּכָתִיב ⁸⁵ , 'כִּי לָקַחָה מִיַּד ה' כְּפָלִים'.

וּמִתְנַחֲמִים בְּכַפְלִים, דְּכָתִיב ⁸⁶ , 'נַחֲמוּ נַחֲמוּ עַמִּי יֹאמַר אֱלֹהֵיכֶם'."

ולאור המתבאר, נראה לבאר בזה :

"חֲטָאוּ בְּכַפְלִים" - היינו, חילול שבת קודש, שעורר את חטא מכירת יוסף הצדיק ע"ה.

"וְלָקוּ בְּכַפְלִים" - היינו, בהריגת עיני העדה "עשרת הרוגי מלכות", ומכוח כך באה יציאתם לגלות.

"וּמִתְנַחֲמִים בְּכַפְלִים" - היינו, שעל ידי שמירת שבת קודש, מתעוררת זכותו של יוסף הצדיק ע"ה לביטול הגלות, וממילא באה הגאולה.

⁸¹ שבת, קיט' ע"ב.

⁸² יחזקאל, כב' - כו'.

⁸³ איכה רבה, פרשה א', נז'.

⁸⁴ איכה, א' - ח'.

⁸⁵ "חֲטָא חֲטָאָה יְרוּשָׁלַם, על כן לנידה היתה, כל מכבדיה הזילוה כי ראו ערותה, גם היא נאנסה - ותשב אחור".

⁸⁶ ישעיה, מ' - ב'.

"דברו על לב ירושלים, וקראו אליה, כי מלאה צבאה, כי נרצה עונה, כי לקחה מיד יהוה כפלים בכל חטאתיה".

⁸⁶ ישעיה, מ' - א'.

"נחמו נחמו עמי יאמר אלהיכם".

ד. כתב הגה"ק רבינו אברהם יהושע השל זיע"א מאפטא ⁸⁷ :

"יש לומר, אשר 'שבת חזון', הוא יותר גדול במעלה, מכל שבתות השנה.

על דרך שנשאלתי פעם אחת, לבאר המדרש ⁸⁸, דאיתא שם: לא היה יום מועד לישראל, כיום שנחרב בית המקדש. עד כאן. והוא פלא ...

אומנם, בשום שכל, והערת לב יש לומר בזה: על דרך מאמר חז"ל ⁸⁹: חייב אדם לפקוד את אשתו, בשעה שיוצא לדרך. והמשכיל יבין".

ובביאור דבריו הקדושים, נקדים כדלהלן:

א. ידועים ומפורסמים דברי רשב"י זיע"א ⁹⁰, שכנסת ישראל היא בן הזוג של השבת:

"אמרה שבת לפני הקדוש ברוך הוא: רבוננו של עולם, לכלן יש בן זוג, ולי אין בן זוג.

אמר לה הקדוש ברוך הוא: כנסת ישראל, היא בן זוגך".

ב. ונתקשה בזה אדונינו הגר"א זיע"א ⁹¹:

שהנה, מטענתה של השבת, "לכלן יש בן זוג",

משמע, שיום ראשון, הרי הוא בן הזוג של יום שני, וכן הלאה.

וממילא, שלשבת אין בן זוג.

ולכאורה, היאך ובמה, יהיה יום ראשון בן הזוג של יום שני, וכו'?

ועוד, שבתשובת הקדוש ברוך הוא לשבת, "כנסת ישראל היא בן זוגך", יש לעיין,

היאך ובמה, פועל הדבר שהם בני זוג?

⁸⁷ בספרו הקדוש "אוהב ישראל", (סוף פרשתן, "שבת חזון").

⁸⁸ "מדרש פליאה".

⁸⁹ יבמות, סב' ע"ב.

⁹⁰ בראשית רבה, פרשה יא', ח'.

⁹¹ לא מצאתי היכן הוא, אך כך ידוע להביא משמו.

ותירץ:

שלעולם, אין הכוונה שיום ראשון הוא בן זוגו של יום שני, וכן הלאה.

שכן, כאשר נתבונן בששת ימי בראשית, נראה כדלהלן.

ביום הראשון - נבראו האור והחושך, שהם היום והלילה,

ביום השני - נברא הרקיע שהוא השמים, ונבדלו המים,

ביום השלישי - נבראה היבשה שהיא הארץ, וכמו כן האילנות והדשאים,

ביום הרביעי - נבראו השמש והירח, שהם המאור הגדול והמאור הקטן והכוכבים,

ביום החמישי - נבראו שרצי המים העופות והדגים,

ביום השישי - נבראו האדם והבהמות.

וממילא, סדרם של בני הזוג, כך הוא:

יום ראשון, הוא בן זוגו של יום רביעי -

שכן, ביום הראשון, ברא הקדוש ברוך הוא את האור ואת החושך,

וביום הרביעי, ברא הקדוש ברוך הוא את המאורות עצמם, שהם השמש והירח.

יום שני, הוא בן זוגו של יום חמישי -

שכן, ביום השני, ברא הקדוש ברוך הוא את השמים,

וביום החמישי, ברא הקדוש ברוך הוא את השרצים והעופות, בכדי שיוכלו לעופף "על" הארץ.

יום שלישי, הוא בן זוגו של יום שישי -

שכן, ביום השלישי, נבראו היבשה, האילנות והדשאים,

וביום השישי, ברא הקדוש ברוך הוא את האדם, בכדי שיתפלל על הגשמים בעבור האילנות והדשאים - וכמו כן, ברא הקדוש ברוך הוא את הבהמות, שידורו על היבשה.

וממילא, היום היחיד שאין לו בן זוג, הוא השבת.

ולפיכך, אמר הקדוש ברוך הוא לשבת, "כְּנִסְתָּ יִשְׂרָאֵל הִיא בֶּן זִוְגְךָ":

שכן, ביום השבת, שְׁבַת הקדוש ברוך הוא מכל מלאכתו,

וכמאמר הכתוב ⁹², "שְׁבַת וַיִּנְפֹּשׁ".

ומשכך, כאשר נצטוו עם ישראל לשבות ממלאכתם ביום השבת,

הרי הם פנויים ממלאכתם, וממילא, הם מגדילים באותו היום את לימוד התורה שלהם,

וכמאמרם ז"ל ⁹³, "לא ניתנו שבתות וימים טובים - אלא לעסוק בהן בדברי תורה".

ולפיכך:

רק הם, יכולים להיות בני הזוג של יום השבת, שכן, אז זיווגם שלם ביותר.

ג. בשעה שאמה של רבקה ולבן, שולחים את רבקה להינשא ליצחק אע"ה, בירכו אותה ⁹⁴, "אֲחִיתָנוּ אֶת־הָיִי לְאֶלְפֵי רַבְּכָה".

ובלשון זה, יש לעיין:

שכן, לכאורה היה מספיק שיאמרו "אֲחִיתָנוּ הָיִי לְאֶלְפֵי רַבְּכָה", ללא מילת "אֶת־".

וביאר בזה, רבינו הרי"ח הטוב זיע"א ⁹⁵:

דהנה, בזה העולם יש ד' עולמות, והם - אֲצִילוּת, בְּרִיאָה, יְצִירָה, עֲשִׂיָּה. וסימנך, אבי"ע.

ואותם העולמות, מְכַנְּנִים כנגד הַמְסַפְּרִים -

שכן, מניין אחדים ⁹⁶, הוא כנגד "עולם העשייה",

⁹² שמות, לא' - יז'.

⁹³ תלמוד ירושלמי, מסכת שבת, פט"ו ה"ג.

⁹⁴ בראשית, כד' - ס'.

⁹⁵ בספרו הקדוש "בן איש חי", (שנה ראשונה, הקדמת פרשת "חיי שרה").

⁹⁶ היינו:

ומניין העשרות ⁹⁷, הוא כנגד "עולם היצירה",
ומניין המאות ⁹⁸, הוא כנגד "עולם הבריאה".
ובכל אלו העולמות יש אחיזה לחיצונים, מלבד מ-"עולם האצילות" - המְכַוֵּן כנגד
מניין אֲלָפִים וְרִבְבוֹת ⁹⁹.
ולפיכך, הם בְּרָכוּהָ, בברכת "אֲחִתְּנוּ אֶת הָיִי לְאֶלְפֵי רִבְבָּהּ":
שכן, רק את שייכת אל "עולם האצילות", אשר הוא מְכַוֵּן כנגד מניין אֲלָפִים
וְרִבְבוֹת,
ברם, אנחנו ¹⁰⁰, לא שייכים שם,
בעבור שנאחזים בנו "החיצונים", מחמת הסיטרא אחרא שדבוקה בנו.
ד. ובמקום אחר ¹⁰¹, כתב רבינו זיע"א:
"ובזה מובן הטעם שאמרו רבותינו זכרונם לברכה ¹⁰², 'לא נתנו שבתות לישראל
אלא לעסוק בהם בתורה',
והיינו, כי ישראל יש בהם כח לבנות בנין רוחני ועליוני, על ידי עסק התורה.

מ-1 ועד 9, ועד בכלל.

⁹⁷ היינו:

מ-10 ועד 90, ועד בכלל.

⁹⁸ היינו:

מ-100 ועד 900, ועד בכלל.

⁹⁹ היינו:

מ-1000 ומעלה.

¹⁰⁰ היינו:

לבן ואמו.

¹⁰¹ בספרו הקדוש "בן איש חי" (שנה שניה, הקדמת פרשת "שמות").

¹⁰² וכמאמר רבותינו ז"ל (תלמוד ירושלמי, שבת, פט"ו ה"ג):

"לא נתנו שבתות וימים טובים - אלא לעסוק בהן בדברי תורה".

ולכך נקראו בְּנָאִים, וכמו שאמרו חכמינו זכרונם לברכה ¹⁰³, על פסוק ¹⁰⁴, יִכָּל
בְּנֵיךָ לְמוֹדֵי ה' וְרַב שְׁלוֹם בְּנֵיךָ'.

וזה הבניין, שבונים אותו על ידי עסק התורה, הוא נעשה בחלק עולם הבא,
ולכן בשבת שהוא מעין עולם הבא, כמו שאמרו חכמינו זכרונם לברכה ¹⁰⁵, **צריך**
להרבות בו בעסק התורה, כי אז יצליחו בו יותר בבניין הרוחני.
ולכן כתבו המקובלים ז"ל -

דגדול הפעל הנעשה מעסק התורה ביום שבת, אלף פעמים יותר מן הנעשה
מעסק התורה של ימי החול."

ה. לאור המבואר בדבריו של רבינו זיע"א, על מאמר הכתוב ¹⁰⁶, "אַחַתְנוּ אֶת־
הַיּוֹם לְאַלְפֵי רַבָּה",

נשכיל ונבין, מפני מה, פועל האדם בלימוד התורה של שבת, אלף פעמים יותר
מימות החול:

שכן, השבת יונקת מ-"עולם האצילות" ¹⁰⁷,
וממילא, לימוד התורה של יום השבת, שייך ל-"עולם האצילות",
ולפיכך, כל פעולותיו של האדם, פועלות במספר האלפים, המְכֻוֹנִים כנגד עולם
זה.

¹⁰³ ברכות, סד' ע"א.

כריתות, כח' ע"ב.

¹⁰⁴ ישעיה, נד' - יג'.

¹⁰⁵ ברכות, נז' ע"ב.

¹⁰⁶ בראשית, כד' - ס'.

¹⁰⁷ עיין בדברי רבינו הרי"ח הטוב זיע"א, בכמה מקומות:

"בן איש חיל", (קונטרס "שני אליהו", דף כג' ע"ב, בד"ה "ונראה").

שו"ת "רב פעלים", (חלק א', קונטרס "סוד ישרים", סי' ד').

"עוד יוסף חי", (פרשת "ויגש", אות יב').

ומעתה, נשכיל ונבין, את דבריו של הגה"ק רבינו אברהם יהושע השל זיע"א מאפטא, בעניין "שבת חזון":

שכן, מחמת שיום שבת קודש הוא זיווגו של האדם,

ומחמת שעל ידי העדר שמירת שבת קודש נפקד העוון של חטא מכירת יוסף הצדיק ע"ה¹⁰⁸, ומתעורר הגלות על עם ישראל.

אשר על כן¹⁰⁹, "חייב אדם לפקוד את אשתו, בשעה שיוצא לדרך",

והיינו, שסמוך לדרך הגלות, לא תקום פעמיים צרה, חייב האדם לפקוד את אשתו, שהיא בחינת שמירת שבת קודש - בת זוגו, ובייחוד בדברי התורה הקדושה.

ולפיכך, "שבת חזון" - הסמוכה לתשעה באב, גדולה במעלתה מכל שבתות השנה,

באשר יש בה, תשובה לאורך הגלות, ותיקון לביטולה. וכמו שנתבאר.

צא ולמד, מה שכתב בהקדמת הספר הקדוש "טל אורות" הקדמון¹¹⁰:

"ולהיות שהשבת היא פינה כוללת אמונה משה רבינו עליו השלום, וסיבת מצוותו היא חידוש העולם,

על כן, משנה תורה, מתחלת ב-'אלה הדברים'¹¹¹, שלפני זה¹¹² - אמר 'אלה המצוות'¹¹³, חזר ואמר 'אלה הדברים'¹¹⁴,

¹⁰⁸ וכמו שנתבאר לעיל באות ב'.

¹⁰⁹ יבמות, סב' ע"ב.

¹¹⁰ להגה"ק רבינו שאול בן דוד זיע"א.

¹¹¹ דברים, א' - א'.

¹¹² בסוף פרשת "מסעי".

¹¹³ במדבר, לו' - יג'.

¹¹⁴ דברים, א' - א'.

רצה לומר, ה-לט' מלאכות הרמוזים ב-'אֵלֶּה הַדְּבָרִים'¹¹⁵, כנזכר, שהם שקולים בכלל שמירת שבת כנגד כל המצוות".

וכוונת רבינו זיע"א, על פי המתבאר בדברי רבותינו ז"ל במדרש¹¹⁶:

"אֲבוֹת מְלָאכוֹת, אֲרָבָעִים חֹסֵר אֶחָת,

דְּכָתִיב¹¹⁷, 'אֵלֶּה הַדְּבָרִים'.

'אֵלֶּה' שְׁלֹשִׁים וְשֵׁשׁ¹¹⁸, 'דְּבָרִים' שְׁתֵּים¹¹⁹, 'הַדְּבָרִים' שְׁלֹשׁ¹²⁰, הָרִי אֲרָבָעִים חֹסֵר אֶחָת¹²¹."

עוד כתב רבינו זיע"א:

"ומשום ששורשי מצוות שבת, ועיקרו, נאמרו ברמז, על פי המספר¹²², 'אֵלֶּה הַדְּבָרִים'.

על כן, פתח להוכיחן דרך רמז, ב-'אֵלֶּה הַדְּבָרִים'¹²³,

¹¹⁵ דברים, א' - א'.

¹¹⁶ שבת, ע' ע"א.

שבת, צז' ע"ב.

במדבר רבה, פרשה יח', כא'.

¹¹⁷ שמות, לה' - א'.

¹¹⁸ היינו:

מילת "אלה", עולה בגימטריא למניין 36.

¹¹⁹ היינו:

מיעוט רבים של מילה זו, הינה 2.

¹²⁰ היינו:

מילת ה' הידיעה שבמילה זו, שלכאורה היא מיותרת, מרמזת על עוד מניין 1.

¹²¹ היינו:

מנינים הכולל, עולה בגימטריא למניין 36.

¹²² שמות, לה' - א'.

ורצה לומר, על לט' מלאכות הזהירן.

והזכיר אגב פרטי שבת, ואמר, 'בַּעֲבֹר הַיָּרְדֵּן'¹²⁴, הוכיח אותן לאמור: שבמצוות שבת ושמירתו, זוכים להיכנס לארץ ישראל, שהוא מעבר הירדן.

והוא הדין, שבעוון חילול שבת, יהיו גולים מהארץ,

כדאיתא בגמרא¹²⁵, לא חרבה ירושלים, אלא בשביל שחיללו בה את השבת".

והנה, מצינו בתורתנו הקדושה, ג' פעמים אשר נאמר בהם "אלה הדברים":

א. "וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי מִמְּלֶכֶת כְּהִנִּים וְגוֹי קְדוֹשׁ, אֱלֹהֵי הַדְּבָרִים, אֲשֶׁר תִּדְבֹּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל"¹²⁶.

ב. "וַיִּקְהַל מֹשֶׁה אֶת כָּל עַדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם, אֱלֹהֵי הַדְּבָרִים, אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה לַעֲשׂוֹת אִתְּכֶם"¹²⁷.

ג. "אֱלֹהֵי הַדְּבָרִים, אֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה אֶל כָּל יִשְׂרָאֵל, בַּעֲבֹר הַיָּרְדֵּן, בַּמִּדְבָּר, בְּעֶרְבָה, מִזֶּדֶן סוּף, בֵּין פָּאֶרֶן וּבֵין תַּפֵּל, וּלְכֹן, וַחֲצֹרֶת, וְדִי זָהָב"¹²⁸.

וכאשר נתבונן בהם הדק היטב, נראה, שכולם מדברים בעניין השבת:

א. "וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי מִמְּלֶכֶת כְּהִנִּים וְגוֹי קְדוֹשׁ, אֱלֹהֵי הַדְּבָרִים, אֲשֶׁר תִּדְבֹּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל"¹²⁹,

שכן, פסוק זה, נאמר לאחר "עשרת הדיברות", בה הוזהרנו על מצוות שמירת השבת.

¹²³ דברים, א' - א'.

¹²⁴ דברים, א' - א'.

¹²⁵ שבת, קיט' ע"ב.

¹²⁶ שמות, יט' - ו'.

¹²⁷ שמות, לה' - א'.

¹²⁸ דברים, א' - א'.

¹²⁹ שמות, יט' - ו'.

ב. "וַיִּקְהַל מֹשֶׁה אֶת כָּל עַדְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם, אֱלֹהֵי הַדְּבָרִים, אֲשֶׁר
צִוָּה יְהוָה לַעֲשׂוֹת אִתְּכֶם" ¹³⁰,

שכן, פסוק זה, נאמר בעניין מצוות שמירת השבת.

ג. "אֱלֹהֵי הַדְּבָרִים, אֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה אֶל כָּל יִשְׂרָאֵל, בְּעֶבֶר הִירְדֹן, בְּמִדְבָּר,
בְּעֶרְבָה, מִזֶּל סוּף, בֵּין פָּאֲרֹן וּבֵין תַּפֵּל, וְלָבֹן, וַחֲצֹרֶת, וְדִי זָהָב" ¹³¹,

שכן, פסוק זה, נאמר אף הוא בעניין מצוות שמירת השבת, וכמו שנתבאר לעיל.

ולאור המתבאר, בעניין עסק התורה ביום שבת קודש, נראה לבאר כמין חומר, את
מאמר הכתוב בריש פרשתן ¹³², "אֱלֹהֵי הַדְּבָרִים, אֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה אֶל כָּל יִשְׂרָאֵל,
בְּעֶבֶר הִירְדֹן, בְּמִדְבָּר, בְּעֶרְבָה, מִזֶּל סוּף, בֵּין פָּאֲרֹן וּבֵין תַּפֵּל, וְלָבֹן, וַחֲצֹרֶת, וְדִי
זָהָב":

שפירוש המילים "אֱלֹהֵי הַדְּבָרִים", הוא, "אֱלֹהֵי הַדְּבָרִים",

והיינו, שמכיוון שעם ישראל הן הם זיווגו של יום שבת קודש, ועוצם זיווגם
נעשה על ידי דברי התורה הקדושה,

אזי, כל הדיבורים של יום שבת קודש, צריכים להיות בעניין דברי התורה
הקדושה.

ה. על מאמר הכתוב ב"חטא העגל" ¹³³, "וַיִּרְא הָעָם כִּי בָשָׁשׁ מֹשֶׁה לָרֶדֶת מִן
הָהָר, וַיִּקְהַל הָעָם עַל אֶהֱרֹן, וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו, קוּם עֲשֵׂה לָנוּ אֱלֹהִים אֲשֶׁר יִלְכּוּ לִפְנֵינוּ,
כִּי זֶה מֹשֶׁה הָאִישׁ אֲשֶׁר הָעֵלְנוּ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם - לֹא יָדַעְנוּ מָה הָיָה לוֹ", כתב רש"י
הקדוש:

"כשעלה משה להר, אמר להם, לסוף ארבעים יום אני בא, בתוך שש שעות ...

בששה עשר, בא השטן וערבב את העולם, והראה דמות חושך ואפילה וערבוביא,

¹³⁰ שמות, לה' - א'.

¹³¹ דברים, א' - א'.

¹³² דברים, א' - א'.

¹³³ שמות, לב' - א'.

לומר, וודאי מת משה, לכך בא ערבוביא לעולם",

והיינו:

שהשעה שעם ישראל עשו את העגל, היה בשעה השישית של היום.

ובביאור העניין, כתב רבינו הרי"ח הטוב זיע"א¹³⁴, על פי מה שכתב בספר "שער החצר"¹³⁵, משם ספר "כתב יד":

דהנה, בדיני "איסור והיתר", קיימא לן בכל הש"ס, דין של "ביטול בשישים"¹³⁶, ולפי זה, הוא הדין בעניין "חטא העגל", שלצורך כפרתו, צריך לבטלו, בבחינת "ביטול בשישים".

¹³⁴ בספרו הקדוש "בן יהוידע", (מגילה, לב' ע"א. סוף המסכתא).

¹³⁵ להגה"ק "צוף דבש", רבינו דוד בן שמעון זיע"א.

ספר זה, הוא כרך א', מסדרת ספריו "שערי צדק".

¹³⁶ ישנם כמה דברים, שאינם בטלים כלל ועיקר, ואפילו באלף, וכדלהלן:

- א. חמץ בפסח, ואפילו במשהו (שו"ע, או"ח, סי' תמז', ס"א).
- ב. דבר שניכר איסורו (שו"ע, או"ח, סי' תקיג', ס"ג. ועיין עוד: שו"ע, יו"ד, סי' קב', ס"א).
- ג. דבר שבמניין (שו"ע, יו"ד, סי' פו', ס"ג. ועיין עוד: שו"ע, יו"ד, סי' קי' ס"א. ושו"ת "ביע אומר", ח"ה, או"ח, סי' כה', אות ה').
- ד. דבר המעמיד (שו"ע, יו"ד, סי' פז', ס"א).
- ה. מידי דעביד לטעמא (שו"ע, יו"ד, סי' צח', ס"א).
- ו. בְּרִיָּה (שו"ע, יו"ד, סי' ק', ס"א).
- ז. חתיכה הראויה להתכבד (שו"ע, יו"ד, סי' קא', ס"א).
- ח. דבר שיש לו מתירים (שו"ע, יו"ד, סי' קב', ס"א).
- ט. דבר חשוב, כגון, אגוזי פרך ורימוני באדן (שו"ע, יו"ד, סי' קי', ס"א).
- י. דבר שדרכו להימנות (שו"ע, יו"ד, סי' קי', ס"א).
- יא. בעלי חיים, חשיבי ולא בטלי (שו"ע, יו"ד, סי' קי', ס"א).

והנה, ימי "חג הסוכות" ¹³⁷ - הם ז' ימים, וימי "חג הפסח" - הם ז' ימים, ו"חג השבועות" - הוא יום אחד,

וכאשר נחבר את מניין הימים האלה, למניין אחד, יעלה הכל ל-טו' ימים.

והנה, בכל יום ויום, יש כד' שעות,

וכאשר נכפיל את טו' ימי המועדים הנ"ל, ב-כד' שעות היממה,

יעלה הכל, למניין 360 שעות.

וממילא, כאשר נרצה לבטל את אותם ו' שעות, שעבדו בהם עם ישראל את העגל, בבחינת "ביטול בשישים",

נצטרך לחלק את אותם ו' שעות, בתוך אותם ה-360 שעות,

וזאת, מחמת, ש-360 שעות חלקי 6 שעות, עולים למניין 60 שעות.

באופן:

ש-טו' ימי המועדים, מבטלים את "עוון העגל", מכוח הדין של "ביטול בשישים".

והנה, ב-ד' מקומות, מצינו את מילת "אלה", כקשר ישיר ל"חטא העגל":

א. "אלה אֶזְכְּרָה, וְאֶשְׁכַּח עָלַי נִפְשִׁי" ¹³⁸,

ב. "אלה אֶלְהִידָּהּ יִשְׂרָאֵל" ¹³⁹,

ג. "גם אֶלֶּה תִשְׁכַּחְנָה" ¹⁴⁰,

ד. "אלה מוֹעֲדֵי ה' " ¹⁴¹.

ולפי המתבאר, כתב רבינו זיע"א - מִשֵּׁם סֵפֶר "שער החצר", באופן נפלא:

¹³⁷ ללא חג "שמיני עצרת", שכן, הוא חג בפני עצמו, ומברכים בו ברכת שהחיינו.

¹³⁸ תהילים, מב' - ה'.

¹³⁹ שמות, לב' - ד'.

¹⁴⁰ ישעיהו, מט' - טו'.

¹⁴¹ ויקרא, כג' - ד'.

מאמר הכתוב "אלה אֶזְכְּרָה", מזכיר את "עוון העגל", שנעשה על ידי אמירת
"אלה אֶלֹהֵיךָ יִשְׂרָאֵל",

ובכדי שיקיים בנו הבורא ית"ש, את מאמר הכתוב "גם אלה תִשְׁכַּחֲנָה", בְּשִׁכְחַת
העוון הלזה,

עלינו לקיים, את מאמר הכתוב "אלה מוֹעֲדֵי ה' " -

והיינו, שכאשר נשמור את מועדי ה', העולים יחד למניין 360 שעות, יכפר הבורא
ית"ש את אותו העוון.

ולאור זה, ביאר רבינו זיע"א, את מאמרו של הבורא ית"ש למשה רע"ה - לאחר
"חטא העגל"¹⁴², "וַיֹּאמֶר, אֲנִי אֶעְבִּיר כָּל טוֹבִי עַל פְּנִיךָ, וְקָרָאתִי בְּשֵׁם יְהוָה לְפָנֶיךָ,
וְחִנַּתִּי אֶת אֲשֶׁר אַחֲוֶה, וְרַחֲמֹתַי אֶת אֲשֶׁר אֶרְחֹם". כדלהלן:

מילת "טובי", היא מילה המתחלקת ל-ב' מילים,

א. "טו" - שהוא כנגד מניין טו' ימי המועדים, שבאו לכפר את "עוון העגל",

ב. "בי" - בקדושתו,

שעל ידי קדושתם וטהרתם של ימים אלו, יתבטל ויתכפר "עוון העגל".

והיכן הם רמוזים?

במילת, "עַל פְּנִיךָ"!

דהיינו:

באמצע השם שלך!

"כי כל אמצעי, נקרא פנימי",

דהיינו:

שהאות האמצעית בשמו של משה רע"ה, היא, האות "ש",

והמילוי של האות "ש", נכתב "שין"

והגימטריא של האות כשהיא נכתבת במילוי הנ"ל, עולה למניין 360.

¹⁴² שמות, לג' - יט'.

וכבר נתבאר לנו, ש-360, הם סך השעות, שיש ב-טו' ימי המועדים.

ומאריכות הדברים, עולה לנו:

שְׁיָמִי המועדים, מהווים תיקון וכפרה, ל"עוון העגל".

ולאחר כל זאת, עוד המשיך רבינו זיע"א, לבאר במתק לשונו:

שְׁמַאֲמָר רבותינו ז"ל, "משה תיקן להם לישראל", הוא, נוטריקון של - להביא מלך המשיח,

והיינו, שבזכות לימוד התורה הקדושה, והדרשות, שעושים עם ישראל בימים אלו, תבוא גאולתם.

וטעם הדבר, הוא:

שלמרות כל המתבאר, כל פורענות ופורענות שבאה עלינו, בכל דור ודור, כלול בה קצת מ"עוון העגל" ¹⁴³,

ובכדי לכפר את מעט העוון שנשאר, ובכדי לזרז את ביאת משיח צדקינו,

אנו צריכים, את אותו לימוד התורה, ואת אותם הדרשות.

ובזה, פירש רבינו זיע"א, את הנאמר בספר "דניאל" ¹⁴⁴, "וַיֹּאמֶר לְאִישׁ לְבוּשׁ הַבְּדִים, אֲשֶׁר מַמְעַל לְמִימֵי הַיָּאֵר, עַד מְתֵי קֶץ הַפְּלָאוֹת. וְאַשְׁמַע אֶת הָאִישׁ לְבוּשׁ הַבְּדִים, אֲשֶׁר מַמְעַל לְמִימֵי הַיָּאֵר, וְיָרָם וְיָמִינוּ וְשָׁמְאוּ אֶל הַשָּׁמַיִם, וַיִּשָּׁבַע בְּחַי הָעוֹלָם, כִּי לְמוֹעֵד מוֹעֲדִים וְחֻצִּי, וּכְכֹלֹת נֶפֶץ יָד עִם קֶדֶשׁ, תִּכְלֶינָה כָּל אֶלֶה":

והיינו, שהקדוש ברוך הוא, תלה, את כל הגאולה העתידה, ב-ג' המועדים.

שכן, המילה "למועד", מרמזת, על "חג הפסח",

¹⁴³ דהנה, על מאמר הכתוב (שמות, לב' - לד'):

"וַעֲתָה לָךְ נִחָה אֶת הָעָם, אֶל אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי לָךְ, הִנֵּה מֵלֶאכִי יֵלֶךְ לִפְנֶיךָ, וְכִיּוֹם פָּקְדִי - וּפָקְדֹתַי עֲלֵהֶם חֲטָאתָם",

כתב רש"י הקדוש:

"ותמיד תמיד, כשאפקוד עליהם עונותיהם, 'ופקדתי עליהם' - מעט מן העוון הזה עם שאר העונות,

ואין פורענות באה על ישראל, שאין בה קצת מפירעון עוון העגל".

¹⁴⁴ יב', ו' - ז'.

שהוא מועד אחד, מתחילתו ועד סופו.

והמילה "מוֹעֲדִים", מרמזת, על "חג הסוכות", ו-"חג שמיני עצרת",

שהם, ב' מועדים.

והמילה "חֻצִּי", מרמזת, על "חג השבועות", שהוא יום אחד,

והוא נחשב, ל-"חצי" מ-"חג הפסח"¹⁴⁵.

"וּכְכֹלֹת נֶפֶץ יָד עִם קִדְשׁ" -

היינו, כאשר תכלה השנאה והמחלוקת מעם ישראל.

אזי, "תִּכְלֶינָה כָּל אֱלֹהִים" -

היינו, שאז יכלו כל הצרות והגלויות, שנוצרו לנו באמירת "אֱלֹהֵיךָ יִשְׂרָאֵל".

והדברים, "חִיִּים הֵם לְמַצְאֵיהֶם".

ו. על מאמר הכתוב¹⁴⁶, "בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים, אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ",

כתב הגה"ק רבינו חיים סינאוני זיע"א¹⁴⁷:

שנוטריקון המילה "בְּרֵאשִׁית", היא, אותיות "שֶׁב-יֵרָאֵת",

והנה, המילה "יֵרָאֵת", עולה בגימטריא 611,

וכמו כן, המילה "תִּזְרָה", עולה בגימטריא 611.

ללמדך, שהרוצה לשוב בתשובה שלימה על חטאיו, ולהיות ירא שמיים,

צריך לעסוק בתורה הקדושה, אשר היא מכפרת על כל עוונותיו.

ובטעם הדבר, שגדול כוח התורה משאר המצוות, להכניע את היצר הרע, כתב גאון

עוזינו - הרב חיד"א זיע"א¹⁴⁸:

¹⁴⁵ היינו:

שב-"חג הפסח", ישנם ב' ימי מועד, אחד בתחילתו ואחד בסופו.

¹⁴⁶ בראשית, א' - א'.

¹⁴⁷ בספרו הקדוש "עטרת תפארת" (בראשית, א' - א').

"דע, כי בשעה שאכל אדם הראשון מעץ הדעת, נהנו כל אבריו, חוץ מן הקנה,

לפי שלא דיבר בעת האוכל.

אבל, חוה אמנו, דברה בעת אכילתה ¹⁴⁹, ופגמה אפילו הקנה שלה.

ואפשר, אני אומר -

כי למה הנשים אינם בכלל לימוד התורה, כיוון שהקנה שלהם חס ושלוש פגום, כידוע מדבריו ז"ל.

אבל האנשים, אשר לפני הש"ס הם נגשים, נאה ויאה להו לימוד התורה, כי הקנה שלהם אינו פגום".

וביאר בזה מהר"י קורין זיע"א ¹⁵⁰, רבו של הגה"ק רבי חיים סינאוני זיע"א:

דהנה, אמרו רבותינו ז"ל ¹⁵¹, "אם פגע בך מנוול זה, משכהו לבית המדרש",

והנה, "מנוול", עולה בגימטריא 132,

והיצר הרע, אשר הוא "סמאל", עולה בגימטריא 132 - עם הכולל.

ללמדך, שהיות והאדם שייך בדברי התורה הקדושה, מחמת שלא פגם את הקנה שלו,

ממילא, כאשר יפגע בו ה"מנוול" שהוא היצר הרע, התיקון היחיד שיש לעשות עמו, הוא, למושכו לבית המדרש -

על ידי עסק התורה הקדושה, בקדושתה ובטהרתה.

¹⁴⁸ בספרו הקדוש "דברים אחדים", דרוש יג',

וכמו כן, בספרו הקדוש "דבש לפי", מערכת ש', אות ו'.

¹⁴⁹ שאמרה לאדם הראשון לאכול,

וכמאמר הכתוב (בראשית, ג' - יז):

"וְלָאָדָם אָמַר, כִּי שָׁמַעְתָּ לְקוֹל אִשְׁתְּךָ, וְתָאֵכַל מִן הָעֵץ אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ, לֵאמֹר, לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ, אֲרוּרָה הָאֲדָמָה בְּעִבְרֶיךָ, בְּעֶצְבוֹן תֹּאכְלֶנָּה, כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ."

¹⁵⁰ בספרו הקדוש "מחמדי שמים", ח"ב, עמודים שכו'-שכז'.

¹⁵¹ קידושין, ל' ע"ב.

ובעומק העניין, כתב הגה"ק בעל "אגלי טל" זיע"א¹⁵², משמו של אביו הגה"ק בעל "אגודת אזוב" זיע"א:

שעל חטאים של שז"ל ו-פגם הברית, אין מועילה תשובה רגילה.

שכן, תשובה על חטאים רגילים, נעשית על ידי ליבו של האדם,

וכמאמר הכתוב¹⁵³, "הַשֵּׁמֶן לֵב הָעָם הַזֶּה, וְאֶזְנוֹ הַכֶּבֶד, וְעֵינָיו הַשֶּׁעַר, כִּי יִרְאֶה בְּעֵינָיו, וּבְאֶזְנוֹ יִשְׁמָע, וּלְבָבוֹ יִבִּין, וְשֵׁב וּרְפָא לוֹ".

ומה שאין כן, בעניין חטאים של שז"ל ו-פגם הברית,

הבאים מן קלקול המוח, ואינם תלויים בקלקול הלב.

ולפיכך, התיקון לחטאים אלו, נעשה, אך ורק על ידי יגיעת המוח - של לימוד התורה הקדושה, ובכך מתקיימת טהרתו.

ומעתה, נשכיל ונבין, את דבריו הקדושים של אדונינו הרמב"ם זיע"א¹⁵⁴:

"גְּדוּלָּה מְכֹל זֹאת אָמְרוּ, יִפְּנֶה עֲצָמוֹ וּמַחְשָׁבָתוֹ לְדַבְּרֵי תוֹרָה, וְיִרְחִיב דַּעְתּוֹ בַּחֲקֻמָּה,

שְׂאִין מַחְשַׁבֶּת עֲרִיזוֹת מִתְגַּבֶּרֶת, אֶלָּא, בְּלֵב פָּנוּי מִן הַחֲקֻמָּה".

ולאור המתבאר, נראה לבאר בזה:

דהנה, שורש חטא העגל, כמוהו כחטא אדם הראשון,

שכן, חטאו של אדם הראשון, בשורשו, היה חיסרון באמונה בבורא ית"ש, אשר הביאו לידי פגם הברית¹⁵⁵,

וחטא העגל, בשורשו, היה חיסרון באמונה בייחוד הבורא ית"ש, אשר החזירם לדרגת אדם הראשון לאחר החטא¹⁵⁶.

¹⁵² בהקדמתו לספרו.

¹⁵³ ישעיה, ו' - י'.

¹⁵⁴ פכ"ב מהלכות איסורי ביאה הכ"א.

¹⁵⁵ עירובין, יח' ע"ב.

¹⁵⁶ שבת, פח' ע"ב.

וכשם שחטאו של אדם הראשון, נטהר ונתקן באמצעות דברי התורה הקדושה,
כך חטא העגל, נטהר ונתקן על ידי דברי התורה הקדושה ¹⁵⁷.
ומאחר שיום שבת קודש, הוא יסוד האמונה ¹⁵⁸, והוא יסוד התורה הקדושה,
משורש זיווגם ¹⁵⁹,
לפיכך, "אֵלֶּה הַדְּבָרִים" ¹⁶⁰, אשר הוא נוטריקון, "אֵלֶּה הַדְּבָרִים" ¹⁶¹, בסוד
דברי התורה הקדושה, ובייחוד ביום שבת קודש,
מועיל לכפרת חטאו של אדם הראשון, ולכפרת חטא העגל.
ומעתה, נבין כמין חומר, את מאמר הכתוב בריש פרשתן ¹⁶², "אֵלֶּה הַדְּבָרִים, אֲשֶׁר
דִּבֶּר מֹשֶׁה אֶל כָּל יִשְׂרָאֵל, בְּעֶבֶר הַיַּרְדֵּן, בְּמִדְבַּר, בְּעֶרְבָה, מִזֶּרֶחַ, בֵּין פָּאֶרֹן וּבֵין
תִּפְלָה, וְלִבְנֵי, וְחִצְרֹת, וְיָדֵי זָהָב":
שכן, ראשי התיבות של המילים "אֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה", הינם "אדם",
ללמדך, שעל ידי אותם הדיבורים, ובייחוד ביום שבת קודש, זוכה האדם
להתעלות לדרגת אדם הראשון קודם החטא.

ז. כתב הגה"ק רבינו בנימין הכהן ויטלי זיע"א ^{163 164}, ששמע "מאדם גדול"
¹⁶⁵ - והוא הגה"ק רבינו יהודה הכהן זיע"א ¹⁶⁶, שאמר לו משמו של המקובל

גיטין, לו' ע"ב.

¹⁵⁷ וכמו שנתבאר לעיל באות ה'.

¹⁵⁸ וכמו שנתבאר לעיל באות ד', מדברי בעל "טל אורות" הקדמון.

¹⁵⁹ וכמו שנתבאר לעיל באות ד'.

¹⁶⁰ דברים, א' - א'.

¹⁶¹ וכמו שנתבאר לעיל באות ד'.

¹⁶² דברים, א' - א'.

¹⁶³ בספרו הקדוש "גבול בנימין", (מהדורה חדשה, חלק ב', דרוש ה' - דרוש שני לשבת הגדול).

¹⁶⁴ חתנו של הגה"ק רבינו משה זכות זיע"א, וחותנו של הגה"ק רבינו ישעיהו מרדכי באסאן זיע"א.

¹⁶⁵ כך הוא תוארו, על ידי רבינו זיע"א.

האלוקי הגה"ק רבינו יהודה חביליו זיע"א¹⁶⁷, שהיה אומר משמו של המקובל האלוקי הגה"ק רבינו משה קורדובירו זיע"א:

"שמתחילת בריאתו של עולם, היו ראויים הימים להיות מ-כ"ח שעות לכל אחד.

ולחיות שהיו ששת ימים שווים, ולא היה להם מושל וקצין,

ביקשו מהקדוש ברוך הוא: **שיתן להם, מלך גדול על כולם.**

ואמר להם¹⁶⁸ -

רצונכם שאתן לכם יום אחד שיהא לכם מלך?

צריך שתגדלוהו משלכם, ותתנו לו ד' שעות מכל יום, ובזה יהיה לו שליטה עליכם.

והוא השבת!

שנתנו לו ששת ימי המעשה כל אחד ד' שעות, הרי כד' שעות של יום השבת".

והנה, במאמר הכתוב¹⁶⁹, "גְּלָמִי רָאוּ עֵינַיָּךְ, וְעַל סִפְרְךָ כָּלָם יִכְתְּבוּ, יָמִים יִצְרוּ, וְלֹא אֶחָד בָּהֶם", יש קרי וכתוב:

הקרי, הוא "יָמִים יִצְרוּ, וְלֹא אֶחָד בָּהֶם",

והכתיב, הוא "יָמִים יִצְרוּ, וְלֹא אֶחָד בָּהֶם".

והנה, ידועים ומפורסמים דברי רשב"י זיע"א¹⁷⁰, שכנסת ישראל היא בן הזוג של השבת, וכדלהלן:

¹⁶⁶ הגה"ק רבינו אריה יהודה ליב כהן זיע"א, הוציא לאור עולם את כתבי אביו הגה"ק רבינו אפרים הכהן זיע"א, מחבר הספר שו"ת "שער אפרים".

¹⁶⁷ ראש הישיבה בחברון, ותלמידו של הגה"ק רבינו בנימין הלוי זיע"א - שהיה מגורי האר"י (ויש הטוענים שהוא מחבר הספר "חמדת ימים").

¹⁶⁸ היינו:

הקדוש ברוך הוא, השיב לטענתם של ששת ימי המעשה.

¹⁶⁹ תהילים, קלט' - טז'.

¹⁷⁰ בראשית רבה, פרשה יא', ח'.

"אֶמְרָה שֶׁבֶת לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, לְכַלֵּן יֵשׁ בְּנוֹ זֹג, וְלִי אֵין בְּנוֹ זֹג.

אָמַר לָהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: כְּנִסֶּת יִשְׂרָאֵל, הִיא בְּנוֹ זֹגָךְ."

ובעומק העניין, ביאר הגה"ק רבינו בנימין הכהן ויטלי זיע"א¹⁷¹, את מאמר הכתוב¹⁷², במאמר הכתוב¹⁷³, "גְּלָמִי רָאוּ עֵינַיִךְ, וְעַל סִפְרְךָ כָּלָם יִפְתָּבוּ, יָמִים יִצְרוּ, וְלוֹ אֶחָד בָּהֶם":

"יָמִים יִצְרוּ", כֹּאשֶׁר יִצַּר הַבוֹרָא ית"ש את הימים, בעת בריאת העולם,

"וְלֹא¹⁷⁴ אֶחָד בָּהֶם", לֹא הָיוּ יָמִים שֶׁלֹּא הָיָה לָהֶם בֶּן זֹג.

ברם, כאשר ביקשו הימים מלך עליהם, וכל אחד מן הימים תרם ד' שעות מחלקו, ונברא יום השבת,

אזי, "וְלֹא¹⁷⁵ אֶחָד בָּהֶם", והיינו, שיום אחד בבריאה - יום השבת, היה ללא בן זוג.

והנה, בעניין הקרי והכתיב הנזכרים לעיל, יעויין בדברי רבותינו ז"ל¹⁷⁶, שדרשו בזה:

"זֶה יוֹם שַׁבַּת לְיִשְׂרָאֵל".

ובביאור העניין, כתב הגה"ק בעל "באר משה" זיע"א¹⁷⁷:

"הֵינּוּ, שֶׁעַל יְדֵי הַשַּׁבַּת, נִתֵּן צוּרָה בִּימֵי הַחוּל, כֹּשֶׁם שֶׁהַנִּשְׁמָה נוֹתֶנֶת כּוֹחַ לְגוֹף.

וְנִתְּנָה הַצּוּרָה, תְּלוּיָה בַּזְכִּירָה.

¹⁷¹ בספרו הקדוש "גבול בנימין", (מהדורה חדשה, חלק ב', דרוש ה' - ודרוש שני לשבת הגדול).

¹⁷² תהילים, קלט' - טז'.

¹⁷³ תהילים, קלט' - טז'.

¹⁷⁴ כפי הכתיב שבפסוק.

¹⁷⁵ כפי הקרי שבפסוק.

¹⁷⁶ תנא דבי אליהו, (רבה, פרק א').

¹⁷⁷ בפרשת "יתרו", עמודים תקעב'-תקעג'.

ולכן, הכתיב, הוא "וְלֹא", לפי שאין יום השבת דומה בכלל לשאר ימים, שהם החומר והוא הצורה,

אבל הקרי, הוא "וְלוֹ", שעל ידי השבת, יש קשר גם לימי המעשה עמו".

ודבריו הקדושים, יתבארו ויתבררו כמין חומר, על פי דבריו הנזכרים לעיל, של הגה"ק רבינו בנימין הכהן ויטלי זיע"א¹⁷⁸ :

"ולכן, הכתיב, הוא "וְלֹא", לפי שאין יום השבת דומה בכלל לשאר ימים, שהם החומר והוא הצורה"¹⁷⁹ : שכן, יום השבת, לא נוצר כ-ו' ימי המעשה.

אבל הקרי, הוא "וְלוֹ", שעל ידי השבת, יש קשר גם לימי המעשה עמו"¹⁸⁰ : שכן, כאשר ימי המעשה המליכו את השבת עליהם, ותרמו מחלקם בעבור השבת, אזי השבת היא "הלב המולך על ששת ימי המעשה".

ומדבריהם הקדושים, בין תבין :

שסוד שבת קודש, הרי הוא בבחינת "תרומה",

וכבר ידעת, שבחינת "תרומה" היא "קודש".

ולפיכך, בכוחה של בחינת שבת, בחינת תרומה,

לרומם את האדם, ולהביאו לידי קדושה, בתיקון חטאו של אדם הראשון.

ומטעם כך, תיקן אדם הראשון, את אמירת "מִזְמֹר שִׁיר לַיּוֹם הַשַּׁבָּת"^{181 182} ,

שכן, בכוחו ובסגולתו של יום השבת, לרומם ולקדש את האדם. ודוק.

ומטעם כך, "נוכרי שְׁשַׁבֵּת, חייב מיתה"¹⁸³ ,

¹⁷⁸ בספרו הקדוש "גבול בנימין", (מהדורה חדשה, חלק ב', דרוש ה' - ודרוש שני לשבת הגדול).

¹⁷⁹ לשונו הקדוש של הגה"ק בעל "באר משה" זיע"א.

¹⁸⁰ לשונו הקדוש של הגה"ק בעל "באר משה" זיע"א.

¹⁸¹ תהילים, צב' - א'.

¹⁸² בראשית רבה, פרשה כב', יג'.

¹⁸³ סנהדרין, נח' ע"ב.

שכן, "תרומה, אסורה לזרים" ¹⁸⁴. ודוק.

ח. במסכת גיטין ¹⁸⁵, מצינו למעשה דלהלן:

"מעשה ברבי יהושע בן חנניה, שהלך לכרך גדול שברומי,

אמרו לו, תינוק אחד יש בבית האסורים, יפה עיניים וטוב רואי, וקווצותיו
סדורות לו תלתלים.

הלך ועמד על פתח בית האסורים, אמר ¹⁸⁶, 'מי נתן למשסה יעקב, וישראל
לבזזים'?

ענה אותו תינוק, ואמר ¹⁸⁷, 'הלוא ה' זו חטאנו לו, ולא אבו בדרכיו הלוך, ולא
שמענו בתורתו'!

אמר ¹⁸⁸, מובטחני בו, שמורה הוראה בישראל!

העבודה ¹⁸⁹, שאיני זו מכאן, עד שאפדנו בכל ממון שפוסקין עליו.

אמרו, לא זו משם, עד שפדאו בממון הרבה,

ולא היו ימים מועטין, עד שהורה הוראה בישראל.

ומנו ¹⁹⁰ ?

¹⁸⁴ מסכת מעשר שני, פרק ג' משנה ב'.

¹⁸⁵ נח' ע"ב.

¹⁸⁶ ישעיה, מב' - כד'.

"מי נתן למשסה יעקב, וישראל לבזזים, הלוא יהנה זו חטאנו לו, ולא אבו בדרכיו הלוך, ולא שמענו בתורתו".

¹⁸⁷ ישעיה, מב' - כד'.

"מי נתן למשסה יעקב, וישראל לבזזים, הלוא יהנה זו חטאנו לו, ולא אבו בדרכיו הלוך, ולא שמענו
בתורתו".

¹⁸⁸ היינו:

רבי יהושע בן חנניה.

¹⁸⁹ היינו:

לשון שבועה.

רבי ישמעאל בן אלישע".

ולאור המתבאר בדברינו, נראה בסייעתא דשמיא לתת טעם כעיקר, בביאור המעשה הלזה. וכדלהלן.

א. יוסף הצדיק ע"ה, היה בבחינתו של יעקב אע"ה,

שכן, ידועים ומפורסמים, דבריו של רש"י הקדוש, על מאמר הכתוב ¹⁹¹, "וַיִּשְׁרָאֵל אָהֵב אֶת יוֹסֵף מִכָּל בְּנָיו, כִּי בֶן זָקִנִים הוּא לוֹ, וְעָשָׂה לוֹ כְּתֻנֶּת פָּסִים":

"כל מה שלמד משם ועבר, מסר לו ...

שהיה זיו איקונין שלו, דומה לו".

ב. בחינה נוספת היתה ליעקב אע"ה, והיא בחינת "ישראל", אשר פירושה משורש "שָׁרָה",

ובחינה זו, היא בחינת שבת קודש, בה מתבטאת שרביטו ומלכותו של הבורא ית"ש.

ג. רבי יהושע בן חנניה, ידע, שאורך הגלות מתעורר וגובר מחמת חילול שבת קודש, אשר מעורר ומגביר את עוצם החטא של מכירת יוסף הצדיק ע"ה.

ועל כן, הוא שאל את רבי ישמעאל בן אלישע ¹⁹², "מִי נָתַן לְמִשְׁפָּה יַעֲקֹב, וַיִּשְׁרָאֵל לְבָזְזִים?"

והיינו, שבפסוק זה, נרמז העניין של ¹⁹³ "חֲטָאוּ בְּכַפְלִים" ¹⁹⁴,

¹⁹⁰ היינו:

מי הוא אותו התינוק?

¹⁹¹ בראשית, לז' - ג'.

¹⁹² ישעיה, מב' - כד':

"מִי נָתַן לְמִשְׁפָּה יַעֲקֹב, וַיִּשְׁרָאֵל לְבָזְזִים, הֲלוֹא יְהוָה זֶה חָטְאוּ לוֹ, וְלֹא אָבוּ בְּדַרְכּוֹ הַלֹּךְ, וְלֹא שָׁמְעוּ בְּתוֹרָתוֹ".

¹⁹³ איכה רבה, פרשה א', נז'.

¹⁹⁴ וכמו שנתבאר לעיל באות ג'.

ברם, רבי יהושע בן חנניה, רצה לבחון את רבי ישמעאל בן אלישע, האם גם הוא מבין ויודע את עומק הדברים.

ד. רבי ישמעאל בן אלישע, שהיה תינוק, אך בעל דבקות בהבורא ית"ש, השיבו מיניה וביה ¹⁹⁵, "הלוא ה' זו חטאנו לו, ולא אבנו בדרכיו הלוך, ולא שמענו בתורתו!"

והיינו, "הלוא ה' זו חטאנו לו", מרמז על עניין ¹⁹⁶ "חטאו בכפלים" ¹⁹⁷ ! והיכן?

"ולא אבנו בדרכיו הלוך" - בסוד "והלכת בדרכיו" ^{198 199}, והיינו, מצוות של "בין אדם לחבירו" המביאים לקיום המצוות של "בין אדם למקום",

וכמאמרו של רבי עקיבא ²⁰⁰, על מאמר הכתוב "וְאֶהְיֶה לָרֶעֶךָ כְּמוֹדִי" ²⁰¹, "זהו כלל גדול בתורה",

ובזה, רמז על מכירת יוסף הצדיק ע"ה, שהיתה משורש החטאים של "בין אדם לחבירו".

"ולא שמענו בתורתו" - דהנה, נתבאר לנו, שעיקר הסוד של התורה הקדושה, הוא עצם הזיווג של עם ישראל והשבת בלימוד התורה הקדושה,

ומחמת שעם ישראל חיללו את השבת, התעורר החטא של מכירת יוסף הצדיק ע"ה, וממילא, נכנסה הגלות את תוקפה.

¹⁹⁵ ישעיה, מב' - כד'.

"מי נתן למשסה יעקב, וישראל לבזים, הלוא יהוה זו חטאנו לו, ולא אבנו בדרכיו הלוך, ולא שמענו בתורתו".

¹⁹⁶ איכה רבה, פרשה א', נז'.

¹⁹⁷ וכמו שנתבאר לעיל באות ג'.

¹⁹⁸ דברים, כח' - ט'.

¹⁹⁹ שבת, קלג' ע"ב.

²⁰⁰ תלמוד ירושלמי, מסכת נדרים, פרק ט' הלכה ד'.

²⁰¹ ויקרא, יט' - יח'.

ה. מששמע זאת רבי יהושע בן חנניה, הוא התפעל והתפעם מכוח קדושתו וטהרתו של רבי ישמעאל בן אלישע, ועל כך אמר:

"מובטחני בו, שמורה הוראה בישראל!"

העבודה ²⁰², שאיני זו מכאן, עד שאפדנו בכל ממון שפוסקין עליו".

ט. ידוע ומפורסם, מאמרו של רבי עקיבא ²⁰³, על מאמר הכתוב **"וְאֶהְבֶּתָּ לְרֵעֶךָ כָּמוֹךָ"** ²⁰⁴, **"זהו כלל גדול בתורה"**.

ובטעם הדבר, שהסוד הלזה נתגלה דווקא על ידו, נקדים כדלהלן.

א. כתב אדונינו השל"ה הקדוש זיע"א ²⁰⁵:

"ושמעתי מקצת המקובלים ²⁰⁶, כי רבי עקיבא היה הגלגול של יוסף ²⁰⁷, ולכך נקרא עקיבא בן יוסף."

²⁰² היינו:

לשון שבועה.

²⁰³ תלמוד ירושלמי, מסכת נדרים, פרק ט' הלכה ד'.

²⁰⁴ ויקרא, יט' - יח'.

²⁰⁵ פרשת "וישב", תורה אור, ז'.

²⁰⁶ "שער הגלגולים", פרק מא'.

"מגלה עמוקות", פרשת "ואתחנן", אופן עג'

²⁰⁷ סוגיית גלגול רבי עקיבא, ארוכה מארץ מידה:

יש אומרים, שהוא גלגולו של זמרי בן סלוא,

יש אומרים, שהוא גלגולו של יעקב אע"ה,

יש אומרים, שהוא גלגולו של משה רע"ה,

יש אומרים, שהוא גלגולו של שמעון,

יש אומרים, שהוא ניצוץ משכם בן חמור,

יש אומרים, שהוא גלגולו של יששכר,

יש אומרים, שהוא גלגולו של יוסף הצדיק,

ולפי מה שכתבתי למעלה²⁰⁸ - שיוסף הוא 'אחד', יבוא הרמז במיתת רבי עקיבא שאמרו 'יצתה נשמתו באחד'²⁰⁹ - שהוא נשמת יוסף. והנה, בעניין יצתה נשמתו באחד, קבלתי בו סוד אחד -

יש אומרים, שהוא מיעל וסיסרא.

ויעוין מה שכתב רבינו הרי"ח הטוב זיע"א ("בן יהוידע", סנהדרין, צו' ע"ב):

שלרבינו הרמ"ע מפאנו סבירא, שהיה רבי עקיבא בן אחר בן, לבן שנולד מיעל וסיסרא,

ומה שאין כן, לרבינו האר"י ז"ל סבירא, שרק היה ניצוץ של יעל וסיסרא.

ודורשי רשומות דרשו בזה, "יעל", ראשי תיבות, "יצא עקיבא לאור".

ובטעם הדבר, שיצא רבי עקיבא מסיסרא, כתב המהרח"ו זיע"א משמו של רבינו האר"י ז"ל (שער הגלגולים, הקדמה לח'), וז"ל:

"וכן זהו הטעם, של תמר, ורות, ורחב הזונה, וכל נשמות הגרים,

וכל מלכי בית דוד, והמשיח, שבאים מן רות המואביה, ומזווג יהודה ותמר,

וכן ר' עקיבא בן גרים, שהוא מבני בניו של סיסרא,

כי זו היא המרמה ותחבולה, שהקב"ה עושה עם הקליפה, ומרמה אותה, להוציא נשמה עשוקה בתוכם, והבן זה".

ולעניינינו, בשביל להבין את דעות החולקים בעניין גלגולו של רבי עקיבא, למעשה אף אחד לא חולק,

כי מי שמבין בתורת הגלגולים של רבינו האר"י ז"ל, יודע ב' דברים:

א. ששייך הרבה פעמים, שבחינת הנפש יהיה מאיש פלוני, ובחינת הרוח יהיה מאיש אחר, ובחינת הנשמה יהיה מאיש אחר -

וכל זה, בבן אדם אחד,

ב. כמו כן, יש מסלול של ניצוץ הנשמה, שצריך לעבור להגיע לתיקונו, מסיבות של "א-ל דעות" -

ועל כן, לפעמים אנו מוצאים, שרבי עקיבא הוא גלגול של יוסף, וגלגול של סיסרא, וכו' -

כי בכלום, יש ניצוץ שעבר מאחד לשני.

אבל אין לומר, שנשמת רבי עקיבא היתה רק מסיסרא וכו', אלא רק חלק ניצוץ קטן ממנו.

²⁰⁸ אות ג'.

²⁰⁹ ברכות, סא' ע"ב.

שבאמת לא היו רק תשעה מגולגלים, כי ראובן לא חטא, וכן יוסף ובנימין,
רק שהם שָׁתְּפוּ השכינה עמהם כשעשו החרם, וכביכול, כאילו היתה השכינה
עוזרת במעשה הזה,

וכביכול, נשמת רבי עקיבא היתה במקום השכינה לסבול,

וזה יצתה נשמתו באחד, בשביל האחד.

והטעם, כי רבי עקיבא הוא מַגְרִים, ונכנס תחת כנפי השכינה, כלומר, במקום
השכינה.

מכל מקום, נראה בעיני -

דקבלה זו, אינו סותר למה שכתבתי,

כי רבי עקיבא הוא גלגול יוסף, כי שיתוף השכינה הוא יוסף שהוא המרכבה,

כמו שכתב הזוהר ²¹⁰, שתחילת ירידת יוסף למצרים היה התחלת גלות מצרים.

והנה, גלו ישראל למצרים שכינה עמהם ²¹¹, וכן בכל הגלויות, והקדים הקדוש
ברוך הוא השריית יוסף להשכינה. ודבר זה יתבאר לקמן ²¹².

נמצא, בחינת יוסף הוא השכינה וגלגול רבי עקיבא, והוא עקיבא בן יוסף,

ויצתה נשמתו באחד, תחת השכינה."

ב. על מאמר הכתוב בפרשת "ויחי" ²¹³, "וַיִּשָּׁב בְּאֵיתָן קִשְׁתּוֹ, וַיִּפְּזוּ זְרַעִי יִדְיוֹ,
מִיַּד אֲבִיר יַעֲקֹב מִשָּׁם רָעָה אֶבְרָם שְׂרָאֵל", כתב רבינו האר"י הקדוש זיע"א ²¹⁴:

"והנה, 'אֲבִיר יַעֲקֹב', אותיות רבי עקיבא,

²¹⁰ חלק א', דף קפח' ע"ב.

²¹¹ מגילה, כט' ע"א.

²¹² אות כז', ואילך.

²¹³ בראשית, מט' - כד'.

²¹⁴ בספרו הקדוש "ליקוטי תורה", (בפרשת "ויחי").

וזו מידי 'אָביר יַעֲקֹב', שאמרו רבותינו ז"ל²¹⁵, משמת רבי עקיבא בטלו זרועות
עולם,

שהוא היה זרוע שמאל דזעיר אנפין".

והיינו:

שרבי עקיבא, היה גלגול של יעקב אע"ה.

ג. ידועים ומפורסמים, דבריו של רש"י הקדוש, על מאמר הכתוב²¹⁶,
"וַיִּשְׂרָאֵל אֶהָב אֶת יוֹסֵף מִכָּל בָּנָיו, כִּי בֶן זִקְנִים הוּא לוֹ, וַעֲשֵׂה לוֹ כְּתֹנֶת פָּסִים":

"כל מה שלמד משם ועבר, מסר לו ...

שהיה זיו איקונין שלו, דומה לו".

וממילא אם כן:

**שייך הוא הדבר, שיהיה רבי עקיבא בבחינת הגלגול של יעקב אע"ה ושל יוסף
הצדיק ע"ה, בזמן אחד,**

שכן, שורש אחד להם.

ד. הן אצל יעקב אע"ה והן אצל יוסף הצדיק ע"ה, מצינו את עניין שמירת
שבת קודש.

אצל יעקב אע"ה -

על מאמר הכתוב בפרשת "וישלח"²¹⁷, "וַיָּבֹא יַעֲקֹב שָׁלֵם, עִיר שְׁכָם אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ
כְּנַעַן, בְּבֹאוֹ מִפֶּדֶן אֲרָם, וַיַּחַן אֶת פְּנֵי הָעִיר", דרשו רבותינו ז"ל²¹⁸:

**" וַיַּחַן אֶת פְּנֵי הָעִיר - נִכְנַס בְּעָרֵב שָׁפֵת עִם דְּמִדּוּמֵי חֲמָה מִבְּעוֹד יוֹם, וְקָבַע
תְּחוּמֵי מִבְּעוֹד יוֹם.**

²¹⁵ נדה, עג' ע"א.

²¹⁶ בראשית, לז' - ג'.

²¹⁷ בראשית, לג' - יח'.

²¹⁸ בראשית רבה, פרשה עט', ו'.

הָדָא אֲמַרְתָּ, שְׁשֹׁמֵר יַעֲקֹב אֶת הַשַּׁבָּת קִדְּם שְׁנֵיתָן".

אצל יוסף הצדיק ע"ה -

על מאמר הכתוב בפרשת "מקץ" ²¹⁹, "וּטְבַח טְבַח וְהִכָּן", דרשו רבותינו ז"ל ²²⁰ :

"וַאֲיֵן הִכָּן, אֵלָּא שַׁבָּת,

הִיךְ מָה דְּאֵת אֲמַר ²²¹, 'וְהִיךָ בַּיּוֹם הַשְּׁשִׁי, וְהִכִּינוּ וְגו'.

הָדָא אֲמַרְהָ, שְׁשֹׁמֵר יוֹסֵף אֶת הַשַּׁבָּת, קִדְּם שְׁלֹא תִנָּתֵן".

ה. מחמת שרבי עקיבא בן יוסף, היה גלגול של יוסף הצדיק ע"ה ושל יעקב אע"ה,

על כן, הוא התעורר לחדש ²²², על מאמר הכתוב "וְאֶהְבֶּתָּ לְרַעְךָ כְּמוֹדֶךָ" ²²³, שמצווה זו "זהו כלל גדול בתורה".

וזאת, מחמת שבקיום המצוות של "בין אדם לחבירו" יתקיימו המצוות של "בין אדם למקום",

ובכך, תתקיים מצוות שמירת שבת קודש, ויורחק עוצם החטא של מכירת יוסף הצדיק ע"ה.

ו. בעניין "מִקְנֵשֶׁשׁ" ²²⁴, דעת רבי עקיבא ²²⁵, שהיה זה צלופחד בן חפר, משבטו של יוסף הצדיק ע"ה ²²⁶, וביאור העניין כך הוא :

צלופחד בן חפר, נתכווין במעשיו לשם שמים,

²¹⁹ בראשית, מג' - טז'.

²²⁰ בראשית רבה, פרשה צב', ד'.

²²¹ שמות, טז' - ה'.

²²² תלמוד ירושלמי, מסכת נדרים, פרק ט' הלכה ד'.

²²³ ויקרא, יט' - יח'.

²²⁴ במדבר, טו' - לב'.

²²⁵ שבת, צו' ע"ב.

²²⁶ במדבר, כז' - א'.

"שהיו אומרים ישראל, כיוון שנגזר עליהן שלא ליכנס לארץ ממעשה מרגלים,
שוב אין מחוייבין במצוות, עמד וחילל שבת, כדי שיהרג - ויראו אחרים" ²²⁷.

והיינו:

שרבי עקיבא בן יוסף, הסתכל בשורשו, ובשורשו של צלופחד בן חפר, אשר
שניהם מיוסף הצדיק ע"ה,

והבין, שעיקר קיום קידוש ה', וייחוד הבורא ית"ש, נעשה באמצעות שמירת
שבת קודש, יחד עם עסק התורה הקדושה.

ז. מטעם כך, היה רבי עקיבא בן יוסף מקהיל קהילות ברבים ²²⁸:

והוא, בסוד "אלה הדברים" - "אלה הדברים", ובסוד שמירת שבת קודש. וכמו
שנתבאר.

ח. מטעם כך, נפטר רבי עקיבא בן יוסף ביום הכיפורים ²²⁹:

שכן, יום הכיפורים הוא בסוד שבת קודש,

וכמאמר הכתוב ²³⁰, "שַׁבַּת שְׁבִתוֹן הִיא לָכֶם, וְעֲנִיתֶם אֶת נַפְשֵׁיכֶם, חֻקַּת עוֹלָם",

וכמאמר הכתוב ²³¹, "שַׁבַּת שְׁבִתוֹן הִיא לָכֶם, וְעֲנִיתֶם אֶת נַפְשֵׁיכֶם, בְּתַשְׁעָה לַחֹדֶשׁ
בְּעָרְב, מֵעָרַב עַד עָרַב תִּשְׁבֹּתוּ שְׁבִתְכֶם".

י. על מאמר הכתובים ²³², "מִי הָאִישׁ הַחֹכֵם וַיִּבֶן אֶת זֹאת, וְאִשָּׁר דִּבֶּר פִּי יִהְיֶה
אֵלָיו - וַיִּגְדֶּה, עַל מָה אֲבִידָה הָאָרֶץ, נִצְתָה כַּמִּדְבָּר, מִבְּלִי עֹבֵר. וַיֹּאמֶר יִהְיֶה, עַל עֲזָבִם

²²⁷ תוספות (בד"ה "אפילו"), מסכת בבא בתרא, קיט' ע"ב.

²²⁸ ברכות, סא' ע"ב.

²²⁹ יעוין בדברי רבינו הרי"ח הטוב זיע"א, בספרו הקדוש "בן יהוידע", (ברכות, סא' ע"ב).

²³⁰ ויקרא, טז' - לא'.

²³¹ ויקרא, כג' - לב'.

²³² ירמיה, ט', יא' - יב'.

אֶת תּוֹרָתִי אֲשֶׁר נָתַתִּי לַפְּנִיָּהֶם, וְלֹא שָׁמְעוּ בְּקוֹלִי, וְלֹא הִלְכוּ בְּה'', דְּרָשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל
233 :

"אמר רב יהודה אמר רב -

מאי דכתיב, 'מִי הָאִישׁ הַחֲכָם וַיִּבֶן אֶת זֹאת'?

דבר זה, נשאל לחכמים ולנביאים, ולא פירשוהו,

עד שפירשו הקדוש ברוך הוא בעצמו, דכתיב, 'וַיֹּאמֶר ה', עַל עֲזָבְכֶם אֶת תּוֹרָתִי וְגו'.

אמר רב יהודה אמר רב -

שאין מברכין בתורה תחילה".

ולאור המתבאר בדברינו, נראה בסייעתא דשמיא לתת טעם כעיקר, בביאור דברי רבותינו אלו. וכדלהלן.

שאלתם של החכמים והנביאים, היתה, "עַל מָה אֲבִדָה הָאָרֶץ"?

והלא עסקו בתורה, ומפני מה לא היה בכוחה להגן עליהם?

ותשובתו של הבורא ית"ש, היתה, "עַל עֲזָבְכֶם אֶת תּוֹרָתִי"!

והיינו, שבשעה שתורתם לא היתה בבחינת זיווג ובבחינת תרומה, אזי, לא עלה זיווגם יפה עם יום השבת,

וכאשר אין תורתם מתקיימת כדבעי, והם הגיעו לידי חילול השבת, אזי התעורר לו חטא מכירת יוסף הצדיק ע"ה.

אשר על כן, כאשר נפנים ונרגיש שאנו בני הזוג של יום שבת קודש, תורתנו תתקיים בידינו ותרומם אותנו, ואף תשמור עלינו מכל צר ומציק,

וממילא, נזכה לתיקון חטאו של אדם הראשון, ולתיקון חטא העגל, ולביטול חטא מכירת יוסף הצדיק ע"ה, ולמהירות הגאולה השלימה במהרה בימינו.

יתן ה' יתברך, ונזכה לזה. אמן.

233 נדרים, פא' ע"א.

לרפוא"ש

הרב רפאל פנחס בן מרים רמו
רפאל מנחם בן רות רדואה
הרב יוסף בן רחל
חיים נתן צבי בן שרה
מרדכי בן רינה
מאיר בן נעמי
אליהו לוזון בן גד

~~~~~

שושנה סולטנה בת מרים
שרה בת סוליקא
דינה בת סוליקא
אסתר בת תמר
שרית בת גילה
פאני פרחח בת רחל

"וְצִתֵּיתִי לָהֶם בְּבֵיתִי וּבְחוֹמֹתַי יָד וְשֵׁם"

- הגה"ק רבי רפאל משה אלבאז בן רבי שמואל זיע"א
- הגה"צ רבי דוד מסעוד עובדיה בן אסתר זיע"א
- הגה"צ רבי חיים וואלקין בן צביה זיע"א
- הגה"צ רבי משה איבגי בן אסתר זיע"א
- רבי אברהם איבגי בר רחמה זצ"ל
- רבי שלום איבגי בר רחמה זצ"ל
- צורי (צורישדי) גניש ז"ל בן יולנדה תחי'
- אפרים (אפי) ביתן בן קונפיטה ז"ל
- משה חיון בר קוקה ז"ל
- דב לוסטרניק בר אביבה ז"ל

~~~

- הצדקת מזל טוב אלבאז (לבית סודרי) בת רבקה ע"ה
- הצדקת מרים רמו עובדיה בת אסתר ע"ה
- הצדקת ברוריה מויאל בת חוה ע"ה
- זוהרה פרץ (לבית כהן) בת רחל ע"ה
- מזל טוב סיגלר (לבית עובדיה) בת זוהרה ע"ה
- רחל עמוס (לבית מלכה) בת אסתרליה ע"ה
- רבקה סימוני ע"ה (לבית איבגי) בת הרבנית שרה שתחי'
- אליס חוה עישה לוי (לבית סיבוגי) בת גרסיה ע"ה
- אריקה ביננבאוס ע"ה (לבית פינקסוביץ) בת יוסף וברטה שיחי'
- חנה אילוז בת פרחא ע"ה
- איילה בת נעמי ע"ה

לעילוי נשמתם הטהורה

של הקדושים אשר נרצחו על קידוש ה'

בחג "שמחת-תורה" תשפ"ד